

Финансирано от
Европейския съюз
NextGenerationEU

Фонд „Научни
изследвания“

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

НАРЪЧНИК

НА ФОНД „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

**„СЪЗДАВАНЕ НА МРЕЖА ОТ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ВИСШИ УЧИЛИЩА В
БЪЛГАРИЯ“, „ПОДКРЕПА ЗА ТУИНИНГ ПРОЕКТИ“ И „ПОДКРЕПА ЗА
ПРОЕКТИ КАТЕДРИ НА ЕВРОПЕЙСКОТО НАУЧНО ПРОСТРАНСТВО“ ОТ
НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ**

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава 1. ПРАВНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА, ОБЩИ ВЪПРОСИ	4
1.1. Обща информация	4
1.2. Правна рамка	6
1.2.1. Законодателна рамка на ЕС	6
1.2.2. Национална нормативна уредба.....	7
1.3. Отговорности на МОН	8
1.4. Отговорности на ФНИ	10
1.5. Крайни получатели	11
1.6. Изменения на наръчника	12
Глава 2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ	13
2.1. Процедури за директно предоставяне на средства на конкретни крайни получатели .	13
2.2. Съгласуване на режима на държавна помощ	14
Глава 3. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СРЕДСТВА НА КРАЙНИТЕ ПОЛУЧАТЕЛИ	16
3.1. Правила за оценяване на предложения за изпълнение на инвестиции от крайни получатели при процедури чрез директно предоставяне на средства на конкретни крайни получатели.	16
3.1.1. Състав на комисията за оценяване и класиране (оценителна комисия) на предложения за оценяване при процедури чрез подбор/директно предоставяне на средства от Механизма.....	16
3.1.2. Правила за избор на външни оценители	17
3.1.3. Оценителен процес.....	18
3.1.4. Процедура за разглеждане на постъпили писмени възражения по предложения за изпълнение на инвестиция, които не са допуснати до техническа и финансова оценка .	18
3.1.5. Издаване на решение за предоставяне на средства от Механизма по всяко предложение	20
3.1.6. Отказ за предоставяне на средства от Механизма.....	20
3.1.7. Прекратяване на процедура за предоставяне на средства	21
3.2. Процедура по сключване на договор за финансиране с крайния получател	21
3.3. Изменения и промени на договори за предоставяне на средства по Механизма.....	24
3.4. Прекратяване на договор за предоставяне на средства.....	25
Глава 4. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ОТЧИТАНЕТО НА ДОГОВОРИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ С КП	27
4.1. Осъществяване на предварителен и последващ контрол на процедури за обществени поръчки	27

4.1.1. Предварителен контрол	27
4.1.2. Последващ контрол.....	27
4.2. Проверка и одобрение на ФТО от СНД	28
4.3. Извършване на проверки на място	29
4.4. Изготвяне на обобщен ФТО	29
4.5. Представяне на обобщен ФТО от СНД на ДНФ.....	30
Глава 5. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ, ПЛАЩАНИЯ И СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ ...	31
5.1. Планиране на средствата и прогнози от СНД	31
5.2. Организация на банковите сметки на СНД и отпускане на лимити	32
5.3. Извършване на плащания към крайните получатели.....	33
5.4. Счетоводна отчетност.....	35
5.5. Възстановяване на средства.....	36
Глава. 6. ЗАЩИТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНТЕРЕСИ.....	38
6.1. Сериозни нередности (измама, корупция и конфликт на интереси).....	39
6.1.1. Дейности за предотвратяване на измама, корупция и конфликт на интереси	39
6.1.2. Дейности за установяване на случаи на сериозни нередности	44
6.1.3. Корективни действия при сериозни нередности	49
6.1.4. Разследване.....	51
6.2. Специфични дейности, свързани с проверка за двойно финансиране	52
6.3. Установяване на пропуски при прилагане на принципа на добро финансово управление	54
Глава 7. ОДИТ	55
7.1. Вътрешен одит	56
7.2. Външен одит.....	56
7.3. Последващи действия след извършен одит на ФНИ.....	56
Глава 8. ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ.....	56

Глава 1. ПРАВНА И ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА, ОБЩИ ВЪПРОСИ

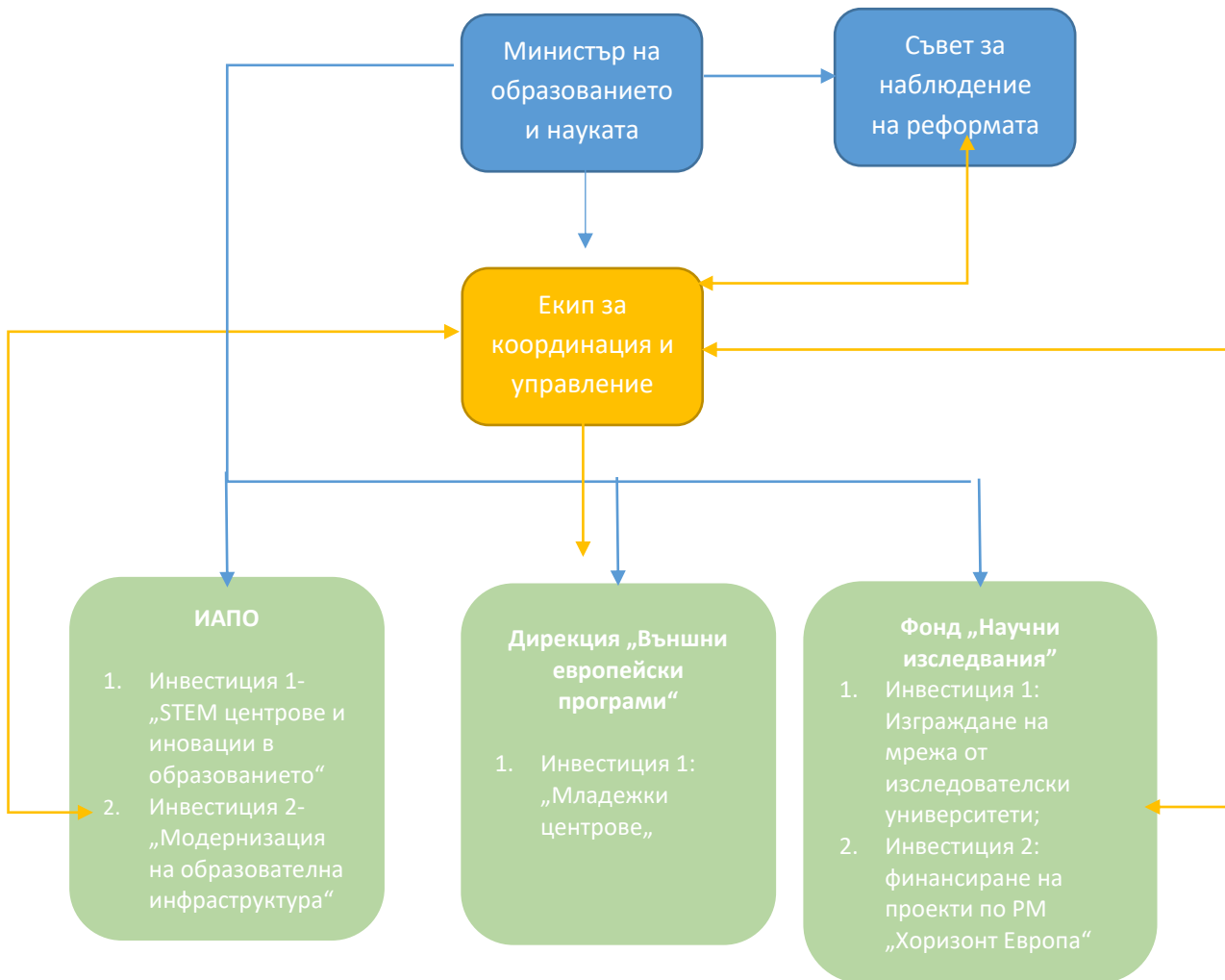
1.1. Обща информация

В настоящия наръчник са регламентирани вътрешните правила и процедури, които се прилагат от Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) в качеството му на звено от Структурата за наблюдение и докладване към министъра на образованието и науката, на което е възложено изпълнението на инвестициите, свързани със (1) Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България и (2) Подкрепа за туининг проекти и (3) Подкрепа за проекти „Катедри на европейското научно пространство“ от Националния план за възстановяване и устойчивост (инвестициите).

Националният план за възстановяване и устойчивост (ПВУ) е одобрен съгласно чл. 20 от Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на механизъм за възстановяване и устойчивост (МВУ). Изпълнението на ПВУ се осъществява в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/241, Решението за изпълнение на Съвета на ЕС за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България и приложението към него, Споразумението за предоставяне на безвъзмездна финансова подкрепа/заем между ЕК и Република България, както и съответната нормативна уредба на европейско и национално ниво.

Министерството на образованието и науката (МОН) има водеща роля в изпълнението на ПВУ. Съгласно Постановление № 157 на Министерския съвет от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, и на техните основни функции, министърът на образованието и науката е отговорен за изпълнението им.

Със Заповед № РД09-3724/29.07.2022 г. на министъра на образованието и науката, за изпълнението на отговорностите на министъра на образованието и науката във връзка с ПВУ е сформирана Структура за наблюдение и докладване (СНД) със следната структура:

Легенда:

- Делегиране на функции
- Координация и управление

Ръководител на СНД е министърът на образованието и науката, който издава актове по дейността на СНД и изпълнява всички други правомощия, възложени му с националната нормативна уредба като ръководител на ведомството, в рамките на което е създадена тази структура, включително създава организация за изпълнение на задълженията, произтичащи от оперативните споразумения, сключвани със заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите, както и ангажиментите, произтичащи от Системата за управление и контрол на Плана.

Към министъра на образованието и науката е създаден **Съвет за наблюдение на реформите**. Съветът направлява и наблюдава изпълнението на реформите от страна на МОН, както и следи за спазване на заложените срокове с оглед постигане на етапните цели от ПВУ.

Координацията и цялостното управление на оперативните споразумения за изпълнение на реформа или инвестиция е възложена на **Екип за координация и управление**. Екипът отговаря за организиране на финансовите потоци за изпълнение на инвестициите, за тяхното наблюдение, контрол и отчитане на ниво оперативно споразумение. Екипът обобщава получената информация от звената, отговорни за изпълнение на инвестициите, и я подава към Министерството на финансите.

1.2. Правна рамка

Наръчникът е разработен въз основа на нормативните изисквания на европейското и националното законодателство и обхваща възложените функции на ФНИ по изпълнение на инвестициите. На оперативно ниво процедурите за изпълнение на инвестициите са съгласувани със Системата за управление и контрол на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, утвърдена от заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите.

1.2.1. Законодателна рамка на ЕС

- Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 година за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост;

- Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012;

- Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза;

- Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 година за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата с COVID-19 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г.).

- Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета;

- Регламент (Евратом, ЕО) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности;

- Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности;
- Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура;
- Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики;
- Решение за изпълнение на Съвета от 04.05.2022 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (ST 8091 2022 INIT) и Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (ST 8091 2022 ADD 1 - NOTE);
- Документ на Европейската комисия към държавите членки за плановете за възстановяване и устойчивост (SWD2021 12 final) – 22.01.2020 г.;
- Делегиран регламент (ЕС) 2021/2105 на Комисията от 28 септември 2021 година за допълване на Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост чрез определяне на методика за отчитане на социалните разходи (ОВ L 429, 1.12.2021 г.);
- Делегиран регламент на Комисията от 28.9.2021 г., допълващ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Инструмент за възстановяване и устойчивост посредством определяне на общите показатели и подробните елементи от таблото за възстановяване и устойчивост;
- Насоки относно избягването и управлението на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент (2021/C 121/01);

1.2.2. Национална нормативна уредба

- Закон за държавните помощи;
- Закон за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП);
- Закон за обществените поръчки (ЗОП) и Правилник за прилагане на Закона за обществените поръчки (ППЗОП);
- Закон за публичните финанси (ЗПФ);
- Закон за счетоводството (ЗС);
- Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС);
- Закон за държавната финансова инспекция (ЗДФИ) и Правилник за прилагане на Закона за държавната финансова инспекция (ППЗДФИ);

- Решение № 568/2021 г. на Министерския съвет за организацията и координацията на участието на Република България в Механизма за възстановяване и устойчивост на ЕС;
- Решение № 719/2021 г. на Министерския съвет за одобряване на Национален план за възстановяване и устойчивост на Република България, очертаващ помощта от Механизма за възстановяване и устойчивост на ЕС;
- Постановление № 114 на Министерския съвет от 8 юни 2022 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на средства на крайни получатели от Механизма за възстановяване и устойчивост;
- Постановление № 80 на Министерския съвет от 9 май 2022 г. за определяне на правилата за възлагане на дейности по инвестиции от крайни получатели на средства от Механизма за възстановяване и устойчивост;
- Постановление № 157 на Министерския съвет от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, и на техните основни функции;
- Система за управление и контрол на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, утвърдена със Заповед № 526/01.07.2022 г. на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите;
- Заповед №РД09-3724/29.07.2022 г. на министъра на образованието и науката за сформирание на Структура за наблюдение и докладване, отговорна да подпомага министъра на образованието и науката при осъществяване на правомощията му на орган по чл. 3, ал. 1, т. 2 от ПМС № 157 от 7 юли 2022 г.;

1.3. Отговорности на МОН

По силата на чл. 3, ал. 1, т. 2 от Постановление № 157 на Министерския съвет от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на плана за възстановяване и устойчивост на Република България, и на техните основни функции (Постановлението за органите и структурите) отговорни за изпълнението на одобрения съгласно чл. 20 от Регламент (ЕС) 2021/241 План за възстановяване и устойчивост са ръководителите на отговорните ведомства и организации съгласно Приложение № 1 от Постановлението, в рамките на които има определени структури за наблюдение и докладване, структури за наблюдение и крайни получатели по Плана. Съгласно Приложение № 1 на Постановлението МОН е определено самостоятелно за отговорно ведомство за изпълнението на пет инвестиции. Като ръководител на ведомство, в рамките на което е определена структура за наблюдение и докладване, министърът на образованието и науката създава организация за изпълнение на задълженията по сключеното със

заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите или оправомощено от него лице споразумение във връзка с изпълнение на предвидените в Плана реформи. Споразумението определя всички общи и специфични правила и условия, както и правата и задълженията на страните.

На основание чл. 8, ал. 2 от Постановлението ръководителят на ведомството, в рамките на което е създадена структура за наблюдение и докладване, може да възложи на друго ведомство – второстепенен разпоредител с бюджет към него, дейности и/или функции на структура за наблюдение и докладване. Съгласно § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на ПМС 157/2022 г. „Структура за наблюдение и докладване“ е определено звено в министерство или друго ведомство в централната администрация или определено негово звено, или определени с акт на ръководителя на министерство негови звена и ведомства, второстепенни разпоредители към министерството, или национална автономна организация, определена със закон, което отговаря за подбора, в случаите, в които е предвиден такъв, за договарянето на финансиране с крайни получатели, за обобщаването на финансовата и техническа информацията и за осъществяването на контрол върху финансовото и техническо изпълнение на инвестициите, реализирани в рамките на споразумение с Министерството на финансите.

Във връзка с изпълнението на правомощията на ръководител на ведомство, в рамките на което е създадена структура за наблюдение и докладване, във функциите на министъра на образованието и науката е изпълнението на инвестицията в съответствие с отговорностите по чл. 8 от ПМС № 157 от 07.07.2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на ПВУ, и техните основни функции и СУКПВУ, вкл. при условията на възлагане и оправомощаване по ал. 2 и 3 на чл. 8 от ПМС № 157 от 07.07.2022 г.:

- съгласуване на документите преди стартиране на процедура чрез подбор на предложения за изпълнение на инвестиции и изпълнение на отговорностите на администратор на държавна помощ;
- предоставяне на средства от Механизма за възстановяване и устойчивост чрез извършване на подбор или чрез директно предоставяне на крайни получатели за инвестиции в ПВУ;
- сключване на договори за финансиране с крайните получатели за изпълнение на инвестициите по ПВУ;
- извършване на плащания към крайните получатели;
- извършване на проверка на получените финансово-технически отчети;

- извършване на проверки на място;
- извършване на предварителен и последващ контрол на обществени поръчки, включително по отношение на спазване на принципа за „ненасяне на значителни вреди“;
- изготвяне и въвеждане в информационната система на Механизма на обобщен финансово-технически отчет за инвестицията;
- въвеждане на информация в информационната система за Механизма, включително и при съмнение за измама, конфликт на интереси, корупция или двойно финансиране;
- представянето на информация за причините, рисковете и възможностите за преодоляване на закъснението при изпълнението;
- осчетоводяване на всички стопански операции;
- извършване на проверка за осигурена аналитична счетоводна отчетност от крайните получатели за всички разходи и извършени плащания по инвестицията;
- въвеждане и изпълнение на мерки за превенция, установяване, докладване и коригиране на случаи на конфликт на интереси, корупция, измама и двойно финансиране и възстановяване на неправомерно получени средства от крайните получатели, включително създаване на организация за извършване на оценка на риска от измами;
- осигуряване на достъп до документи и на мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително ЕК, ЕСП, ОЛАФ и Европейската прокуратура.

1.4. Отговорности на ФНИ

На основание чл. 8, ал. 2 и ал. 3 от Постановлението за органите и структурите със Заповед №РД09-3724/29.07.2022 г. на министъра на образованието и науката за сформирание на Структурата за наблюдение и докладване за изпълнение на ПВУ, отговорна да подпомага министъра на образованието и науката при осъществяване на правомощията му на орган по чл. 3, ал. 1, т. 2 от ПМС № 157 от 07.07.2022 г., на ФНИ е възложено цялостното изпълнение на инвестициите, свързани със (1) Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България и (2) Подкрепа за туининг проекти и (3) Подкрепа за проекти „Катедри на европейското научно пространство“ Ръководител на СНДят на ФНИ е овластен да упражнява правомощия на ръководител на СНД във връзка с изпълнението на инвестициите.

В рамките на СНД ФНИ изпълнява следните функции:

- (1) програмиране на инвестицията, включително, съгласуване на режима на държавни помощи с МФ, отправяне на покана към конкретни крайни получатели;
- (2) организиране и администриране на процеса по предоставяне на средства на крайни получатели по процедури чрез директно възлагане на средства, при условията и по реда, разписани в Постановление № 114 на Министерски съвет от 08.06.2022 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на средства на крайни получатели от Механизма за възстановяване и устойчивост, в т.ч. извършване на оценка на постъпили предложения и издаване на изискуеми актове;
- (3) организиране и администриране на процеса на сключването на договори за финансиране на крайни получатели и изменението им;
- (4) контрол върху възлагането от КП на дейности на външни изпълнители, в т.ч. осъществяване на предварителен и последващ контрол на обществените поръчки за избор на изпълнители по реда на ЗОП;
- (5) наблюдение, контрол, потвърждаване на напредъка по отношение на изпълнението на проектите;
- (6) финансово управление и плащания на ниво договор за финансиране с краен получател;
- (7) осчетоводяване на финансовата информация за инвестициите;
- (8) прилагане на мерки за превенция, установяване, докладване и коригиране на случаи на конфликт на интереси, корупция, измама и двойно финансиране;
- (9) въвеждане на информация в информационната система на Механизма;
- (10) изготвяне и предоставяне на справки, информация и становища по постъпили одитни доклади по отношение на инвестицията.

1.5. Крайни получатели

Подборът на крайните получатели (КП) за изпълнение на инвестициите се извършва съгласно Постановление № 114 на Министерския съвет от 8 юни 2022 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на средства на крайни получатели от Механизма за възстановяване и устойчивост. Средствата от Механизма се предоставят в съответствие с принципите на свободна конкуренция, равно третиране, публичност и недопускане на дискриминация. Средствата от Механизма се предоставят чрез: 1. подбор на предложения за изпълнение на инвестиции от крайни получатели, които не са изрично посочени в Плана

за възстановяване и устойчивост, и 2. директно предоставяне на средства на конкретни крайни получатели за изпълнение на инвестиции в Плана за възстановяване и устойчивост.

КП отговарят за изпълнението на инвестициите при спазване на принципите за добро финансово управление и клаузите на сключените договори за финансиране по ПВУ и отчитат на тримесечна база постигнатия финансов и технически напредък с финансово-технически отчет (ФТО). При изпълнението на инвестициите по Механизма КП спазват приложимата нормативната уредба за държавните помощи и за възлагане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП) и правилника за неговото прилагане, съответно по реда на Постановление № 80 на Министерския съвет от 9 май 2022 г. за определяне на правилата за възлагане на дейности по инвестиции от крайни получатели на средства от Механизма за възстановяване и устойчивост, когато нямат качеството на възложители по смисъла на ЗОП.

1.6. Изменения на наръчника

Изменение/допълнение на наръчника се прави при следните обстоятелства:

- при съществени изменения в европейското и/или национално законодателство, които изискват създаване на нови процедури и/или адаптиране на действащите към момента;
- след препоръки от одитни или контролиращи институции, които съдържат констатации, налагащи съществени промени.

Наръчникът може да бъде изменян и с цел повишаване на ефективността на прилаганите процедури за изпълнение на инвестициите, както и при идентифициране на недостатъци или на необходимост от оптимизиране на процедурите.

Всеки служител на ФНИ може да направи мотивирано предложение за изменение на наръчника към Ръководител на СНД. Предложението за изменение се обсъжда с всички заинтересовани страни. Изменението се съгласува в структурата на ФНИ, след което се одобрява от Ръководител на СНД със съответната заповед.

Новият вариант/версия на наръчника влиза в сила от деня, посочен в подписаната от Ръководител на СНД заповед. В случай на нов вариант/версия, поредният номер на варианта/версията се отразява в наръчника. Оригиналът на съответния нов вариант/версия на наръчника се свежда до знанието на служителите и се съхранява електронно в деловодната система на Фонда.

Пълната електронна версия на действащия в момента наръчник се съхранява в общото виртуално пространство (файл сървър) на ФНИ във формат, разрешен само за четене.

Глава 2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Процедурите по Плана за възстановяване и устойчивост се разработват за постигане на етапите и целите по конкретна инвестиция от Плана съобразно приложимото европейско и национално законодателство и в съответствие с принципите на добро управление и прозрачност, определени в Регламент (ЕС) 2018/1046.

2.1. Процедури за директно предоставяне на средства на конкретни крайни получатели

В съответствие с чл. 22 от ПМС №114/2022 г., при процедура за директно предоставяне средствата се предоставят на конкретни крайни получатели, определени за изпълнение на инвестиция в Плана за възстановяване и устойчивост или в друг документ, одобрен с решение на Министерския съвет или с решение на министъра на образованието и науката.

Държавен експерт изготвя проект на покана за участие в процедура чрез директно предоставяне, в която се посочват условията за получаване на средства от Механизма за възстановяване и устойчивост и условията за изпълнение на инвестицията в съответствие с предвиденото в съответния Инвестиционен проект по Плана за възстановяване и устойчивост. **В поканата задължително се включват критерии за оценка на административния, финансовия и оперативния капацитет на конкретния краен получател за изпълнение на съответната инвестиция.** Изготвената покана се изпраща на Министерство на финансите за съгласуване на режима на държавна помощ в съответствие с процедурата, описана в т. 2.3 от настоящия раздел. В случай на получени коментари от Министерство на финансите, държавният експерт ги обобщава в таблица за отразяване на възражения и предложения, като посочва степента на тяхното отразяване и мотиви за неприемането на постъпилите предложения, когато е приложимо. Приетите предложения се отразяват в поканата.

Окончателно съгласувания текст на покана и приложенията към нея, от МФ и МОН се утвърждават от Ръководител на СНД на ФНИ, след като бъдат приети с решение на Изпълнителен съвет на Фонда.

В деня на обявяване на процедура за директно предоставяне поканата за участие в процедурата се изпраща на конкретния краен получател/конкретните крайни получатели, публикува се на интернет страницата на ФНИ и в ИСУН 2020.

Чрез деловодната система на ФНИ се изпраща уведомление на МОН за обявяването на процедурата, за да бъде публикувано на интернет страницата на МОН. В уведомлението се посочва линк към интернет страницата на ФНИ, на който са публикувани документите по процедурата.

2.2. Съгласуване на режима на държавна помощ

Всички инвестиции от ПВУ подлежат на съгласуване с дирекция „Държавни помощи и реален сектор“ в Министерство на финансите, по отношение на съответствието им с приложимите правила за държавните помощи. Документите за съгласуване се изпращат на МФ чрез деловодната система на ФНИ.

Документите за съгласуване на режима на държавна помощ трябва да съдържат най-малко информация за:

- правното основание на изпълнението на проекта, включително и от гледна точка на приложимото законодателство по държавните помощи и приложимите дефиниции, когато такива се прилагат, както и потвърждение, че изборът на режима по държавните помощи съответства на целите на политиката в сектора, към който е насочен проектът;
- условията за кандидатстване и изпълнение по съответния проект, включително детайлна информация за всяка една от допустимите дейности, за допустимите и недопустимите разходи, крайните получатели и партньори;
- указания за начина, за механизма и информационните източници, чрез които се контролира наличието и изпълнението на условията, имащи отношение към държавните помощи преди одобряване на проектното предложение и към датата на предоставяне на помощта (контролен лист, методика за проверка и др.);
- информация за характера на планираните взаимоотношения между страните, предоставящи и получаващи подпомагането/помощта и имащи характер на акт, с който се предоставя помощта (договор, заповед, споразумение и др.), и когато е приложимо, указания за начина, по който се контролира наличието и изпълнението на условията, имащи отношение към държавните помощи за срока на изпълнение на проекта и/или след него, когато това е приложимо;
- информация за условията, приложими спрямо партньорството, когато това е допустимо, включително да е видно какъв е размерът/интензитетът на помощта и видът на разходите за партньора;
- друга релевантна информация по преценка на ФНИ, включително анализи за пазарни съответствия, предпроектни проучвания, прогнози, бизнес планове,

обосновки и др.

- за мерките, разработени като попадащи извън обхвата на чл. 107, параграф 1 от ДФЕС (режим „не помощ“), ФНИ трябва да обоснове допълнително:
 - неизпълнението на даден критерий от чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, като се позове на действащото национално законодателство и известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от ДФЕС (2016/С 262/01);
 - начина за контрол на неизпълнението на съответния критерий от чл. 107, параграф 1 от ДФЕС преди, по време и след предоставяне на подпомагането, когато е приложимо.

При изменения в документите по инвестициите от ПВУ, касаещи режима на държавна помощ, се изготвя писмо за повторно съгласуване с МФ, придружено от променените документи. Документите за повторно съгласуване се изпращат на МФ чрез деловодната система на ФНИ.

В случай на необходимост от промяна в документ, който вече е подаден за съгласуване, тези промени се отразяват в режим „проследяване на промените“ и се изпращат на МФ за повторно съгласуване чрез деловодната система на ФНИ.

Изменения в документите по инвестициите от ПВУ, които не водят до промени в условията на избрания режим на държавни помощи, не подлежат на повторно съгласуване.

Глава 3. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СРЕДСТВА НА КРАЙНИТЕ ПОЛУЧАТЕЛИ

3.1. Правила за оценяване на предложения за изпълнение на инвестиции от крайни получатели при процедури чрез директно предоставяне на средства на конкретни крайни получатели.

Ръководителят на СНД назначава със заповед комисия, която да извърши оценяване и класиране на предложенията по съответната процедура. Заповедта се издава в рамките на до 2 дни от изтичането на срока за подаване на предложение при процедура чрез директно предоставяне. Заповедта се изготвя от главен счетоводител и се подписва от Ръководител на СНД.

3.1.1. Състав на комисията за оценяване и класиране (оценителна комисия) на предложения за оценяване при процедури чрез подбор/директно предоставяне на средства от Механизма

До 1 (един) работен ден след изтичане на срока за подаване на предложения при процедури чрез директно предоставяне на средства от Механизма, главният счетоводител изготвя доклад до Ръководител на СНД, съдържащ като минимум следната информация:

- номер, име и вид на процедурата за предоставяне на средства от Механизма;
- брой на регистрираните/подадените предложения за изпълнение на инвестиции;
- обща стойност на средствата от Механизма, за която се кандидатства;
- обща стойност на средствата от Механизма по процедурата;
- предложение за състава на оценителната комисия и описание, от което да е видно, редът, по който са избрани и че отговарят на изискванията от ПМС № 114/2022, както и проверките, които са извършени по отношение на отделните номинирани членове;

Съставът на оценителната комисия трябва да бъде съобразен с предмета, стойността и сложността на конкретната процедура, както и с броя на получените предложения. В зависимост от това, като членове, резервни членове и помощник-оценители могат да бъдат определени служители на СНД или на администрацията, в рамките на която се намира тази структура, експерти от МОН, както и външни оценители, съгласно чл. 11, ал. 1 от ПМС № 114 от 08.06.2022 г. Правилата за избор на външни оценители са разписани по-долу. Помощник-оценителите не са членове на оценителната комисия и тяхната дейност се ограничава до изпълнението на задачите, възложени им в заповедта за назначаване на комисията.

Съставът на оценителната комисия, изискванията към участниците в нея и отговорностите им следва да са съобразени с разпоредбите от ПМС № 114/2022.

Към доклада с предложение за състава на оценителна комисия се прилага проект на заповед (Приложение 3.1), изготвен от главен счетоводител, автобиографии на предложените участници и други получени относими документи. Председателят, секретарят, членовете на оценителната комисия и помощник-оценителите трябва да притежават необходимата квалификация и професионална компетентност за изпълнение на задачите, възложени им със заповедта за назначаване на комисията. В оценителната комисия не участва/т наблюдател/и.

В заповедта се определя срок за приключване работата на комисията, в зависимост от вида на процедурата и не по-дълъг от срока съгласно ПМС № 114/2022.

Проектът на заповед се представя за одобрение и подпис от Ръководител на СНД.

При процедури чрез директно предоставяне на средства оценяването се извършва по реда, определен в Условието за кандидатстване по съответната процедура за предоставяне на средства и в съответствие с чл. 24 от ПМС № 114/2022 г.

3.1.2. Правила за избор на външни оценители

Съгласно разпоредбите от ПМС № 114/2022 г. в работата на оценителната комисия могат да участват външни оценители като членове, резервни членове и помощник-оценители.

Външните оценители могат да бъдат:

1. Служители в държавната администрация, които не заемат длъжност в структурата за наблюдение и докладване.

2. Физически лица, избрани след провеждане на централизиран конкурс от Дирекция „Централно координационно звено“ в администрацията на Министерския съвет по реда на чл. 14 от ПМС № 162/2016 г. и/или включени в базите данни от експерти на Европейската комисия.

Изборът на външни оценители се извършва при съобразяване с принципите на недискриминация и равни възможности, с предмета на процедурата и с притежавания от лицата професионален опит и квалификация, вкл. и от базите данни експерти на Европейска комисия.

3. Лица, избрани в съответствие със Закона за обществените поръчки.

В случаите на избор на външни оценители по чл. 11, ал. 1, т. 2 от ПМС № 114/2022 г. редът и условията за включването им в оценителни комисии по Механизма се определят с договора за възлагане на изпълнението на обществената поръчка при спазване изискванията на ЗОП и ППЗОП. Подобна обществена поръчка се извършва по ред и начин, описани във Вътрешните правила за управление на цикъла на обществените поръчки в ФНИ, ако е приложимо.

3.1.3. Оценителен процес

1. При процедура чрез директно предоставяне на средства от Механизма: оценяването се извършва по реда, определен в Условията за кандидатстване по съответната процедура и съгласно чл. 24, ал. 2 от ПМС № 114/2022. Комисията за оценка работи съгласно Приложение 3.4.2. „Правила за работа на комисия за оценка при директно предоставяне на средства“, доколкото същите не противоречат на Условията за кандидатстване по съответната процедура.

3.1.4. Процедура за разглеждане на постъпили писмени възражения по предложения за изпълнение на инвестиция, които не са допуснати до техническа и финансова оценка

Кандидатите, чиито предложения за изпълнение на инвестиция на етап „Оценка на административното съответствие и допустимостта“ са предложени за недопускане до техническа и финансова оценка, могат писмено да възразят пред ръководителя на СНД в едноседмичен срок от съобщаването за недопускане до техническа и финансова оценка.

Начинът за подаване на възраженията и крайният срок се посочват в съобщение до кандидатите, публикувано на интернет страницата на СНД едновременно с публикуване на Списъка на предложенията, които не се допускат до техническа и финансова оценка. В списъка се посочват и основанията за недопускане. Списъкът се публикува на интернет страницата на структурата за наблюдение и докладване и в информационната система за Механизма, а за недопускането се съобщава на всеки от кандидатите, включени в списъка, по реда на чл. 61 от Административнопроцесуалния кодекс.

Ръководителят на СНД определя със заповед лица, които да извършат проверка за основателността на получените възражения. В проверката не могат да участват лица, които са включени в състава на оценителната комисия, извършила първоначалната оценка на предложенията. Лицата следва да притежават необходимата квалификация и

професионална компетентност за извършване на проверката и да отговарят на изискванията по чл. 13, ал. 2 и 3 на ПМС № 114/2022. За всяко едно от лицата се извършва проверка посредством контролен лист за проверка (Приложение 3.5).

Всички определени в заповедта лица подписват декларация по чл. 13, ал. 4 от ПМС № 114/2022. (Приложение 3.6).

Администратор на оценителната сесия предоставя достъп до нея в Информационната система на Механизма (ИСУН 2020) на всяко от лицата, определени да извършат проверката на възраженията, след запознаване със заповедта на Ръководителя на СНД за определянето им и след получаване на горепосочените декларации, подписани от лицата. Всяко постъпило възражение се предава с писмена резолюция от Ръководителя на СНД на съответното лице или лица, определени да извършат проверка на основателността на възраженията. Възражения, получени след изтичане на срока, не се разглеждат по същество. При извършване на проверката за основателността на постъпилите възражения се прилагат критериите за оценка на административното съответствие и допустимостта за конкретната процедура за предоставяне на средства. Не могат да бъдат добавяни нови критерии, както и да бъдат изисквани допълнителни документи от кандидатите.

След приключване на проверката определените в заповедта лица изготвят доклад, съдържащ писмено становище до Ръководителя на СНД за основателността на всяко от възраженията. Към доклада се прилага проект на мотивирано решение (Приложение 3.9.), с което Ръководителят на СНД се произнася по основателността на полученото възражение, като връща съответното предложение за техническа и финансова оценка или прекратява производството по отношение на кандидата.

Въз основа на получените възражения и становищата по тях ръководителят на СНД се произнася по основателността на всяко едно възражение, в тридневен срок от получаване на доклада със становището от извършената проверка, като одобрява доклада и подписва проекта на решение или връща доклада с мотивирана резолюция и за изготвяне на решение с различно от предложеното съдържание.

Администраторите на оценителната сесия от оценителната комисия следва да уведомят писмено всеки един от кандидатите за решението на ръководителя на СНД относно основателността на подаденото възражение чрез ИСУН 2020.

Председателят на оценителната комисия прилага към оценителния доклад възраженията, докладите със становищата и резолюциите по тях от страна на ръководителя на СНД, както и копия от решенията на ръководителя на СНД по получените възражения.

Ръководителят на СНД прекратява производството:

- на основание чл. 15, ал. 10, т. 2 от ПМС 114/2022 по отношение на кандидат, чието предложение е включено в списъка на предложенията, които не се допускат до техническа и финансова оценка и е подал възражение в срока и по реда на чл. 15, ал. 4 от ПМС № 114/2022 г. Решението на ръководителя на СНД за прекратяване на производството (Приложение 3.9) се издава след становище от определени от Ръководителя на СНД лица, че постъпилото възражение е неоснователно.

- на основание чл. 15, ал. 11 от ПМС 114/2022 по отношение на кандидат, чието предложение е включено в списъка на предложенията, които не се допускат до техническа и финансова оценка, но не е подал възражение в срока и по реда на чл. 15, ал. 4 от ПМС № 114/2022 г. Решението за прекратяване на производството се издава в едноседмичен срок от изтичането на срока за подаване на възражение (Приложение 3.8). Проектът на решението се изготвя от експерт от дирекция ППД и се съгласува с контролен лист Приложение 3.7.

3.1.5. Издаване на решение за предоставяне на средства от Механизма по всяко предложение

При директно предоставяне на средства: при наличие на положителен резултат от оценяването на предложението на крайния получател ръководителят на СНД в едноседмичен срок от приключване на оценяването взема решение за предоставяне на средства от Механизма за одобрените предложения (Приложение 3.11).

Проектът на решението за предоставяне на средства от Механизма по всяко предложение се проверява с контролен лист Приложение 3.10 и се съгласува от отговорните лица.

В срок до 15 работни дни от влизането в сила на решението за предоставяне на средства от Механизма Ръководителят на СНД сключва договор за финансиране с крайния получател.

3.1.6. Отказ за предоставяне на средства от Механизма

Относно при процедури за директно предоставяне на средства: в случай че кандидат, при одобрен оценителен доклад с положителен резултат от оценяването, не е отстранил в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие с изискванията в Условието за кандидатстване (например: не е представил необходимите документи за сключване на договор или е представил част от тях; не е отстранил обстоятелство, наличието на което води до невъзможност да бъдат предоставени средства) или е депозирал пред СНД писмо за отказ от сключване на договор, Ръководителят на СНД издава, в 10

дневен срок, мотивирано решение (Приложение 3.14), с което прекратява процедурата на директно предоставяне на средства от Механизма по отношение на конкретния краен получател на основание чл. 26, ал. 2 от ПМС № 114/2022. Проектът на решението за отказ за предоставяне на средства се проверява с контролен лист Приложение 3.12 и се съгласува от отговорните лица.

3.1.7. Прекратяване на процедура за предоставяне на средства

Ръководителят на СНД прекратява процедура за подбор на проекти съгласно чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от ПМС № 114/2022 - при процедури за директно предоставяне на средства от Механизма.

При наличие на някое от основанията за прекратяване на процедурата, държавен експерт изготвя проект на решение за прекратяване на процедурата, в което излага подробно мотивите за прекратяването (Приложение 3.15). Проектът се съгласува от главен счетоводител и се подписва от Ръководител на СНД. Подписаното решение се публикува на интернет страницата на СНД/ФНИ, ИСУН 2020 и се съобщава на кандидатите, подали/оттеглили предложения за инвестиции по съответната прекратена процедура, чрез ИСУН 2020 в тридневен срок от издаването му (ако има такива).

3.2. Процедура по сключване на договор за финансиране с крайния получател

Държавният експерт изготвя писмо до кандидата с изискване за представяне на необходимите документи за сключване на договор в съответствие с Условието за кандидатстване и ПМС № 114/2022. Писмото се подписва от Ръководителя на СНД и се изпраща до кандидата чрез ИСУН 2020. В 14-дневен срок кандидатът следва да представи доказателства/документи, че отговаря на изискванията за краен получател на средства от Механизма. При установена обективна необходимост от предоставяне на разяснения и/или допълнителни документи на кандидатите може да се предостави еднократно допълнителен срок, но не по-дълъг от 14 дни. Последващата кореспонденция между кандидатите и СНД се води от държавният експерт по електронна поща, като в кореспонденцията задължително се копира Ръководителят на СНД.

Преди издаването на решение за предоставяне на средства от Механизма се извършват и следните проверки:

- Проверка за наличие/липса на двойно финансиране:

Съгласно чл. 2, ал. 4 и чл. 21, т. 4 от ПМС № 114/2022 средства от Механизма не се предоставя за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ

или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на крайния получател.

За извършване на проверката се използва:

- ✓ информацията от извършена проверка в: ИСУН 2020 - модул „Наблюдение“, под-модул „Справка двойно финансиране“; публичния модул на ИСУН 2020;
- ✓ информацията, предоставена в предложението за изпълнение на инвестиция;
- ✓ при съмнение за непълна или невярна информация, предоставена от кандидата/партньора, се отправя писмено искане до УО, сключил договор за финансиране на проект със същия кандидат/партньор относно предоставяне на допълнителна информация за характера на финансираните дейности;
- ✓ информацията от значение за извършване на проверката за наличие/липса на двойно финансиране в системата АРАХНЕ (ARACHNE), а именно: концентрация на получени помощи, в т.ч. по други процедури, проекти, схеми и източници; участие на кандидата/партньора в други процедури, проекти, схеми и източници; информация относно изпълнение на проекти – финансово и техническо;
- ✓ други способи, които по преценка на експертите, участващи в процеса по договаряне са приложими за проверка за липса, респективно наличие на двойно финансиране (напр. искане на разяснение от съответния кандидат/партньор).

Проверката се извършва посредством попълването на контролен лист Приложение 3.16, като към него се прилагат всички документи и справки от извършените проверки (вкл. снимки на екрана от извършените онлайн проверки в интернет и/или уеб базирана система с база данни). При констатирано двойно финансиране служителите, които са го установили, изготвят доклад до Ръководител на СНД. На база на доклада Ръководителят на СНД издава решение за отказ за предоставяне на средства от Механизма (Приложение 3.13).

– **Проверка за наличие/липса на конфликт на интереси.**

Съгласно чл. 2, ал. 3 от ПМС № 114/2022 при предоставянето на средства от Механизма и при тяхното разходване не се допуска конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.

Проверката се извършва със съответния контролен лист (Приложение 3.17) на базата на представената подписана от кандидата декларация за липса на конфликт на интереси и извършване на проверка в Търговски регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел / Регистър Булстат; АРАХНЕ (ARACHNE) и др.

При констатиран потенциален конфликт на интереси, проверяващите експерти изискват от проверяваното лице допълнителни документи/информация (ако е необходимо) и/или събират други материали/доказателства от значение за случая. При констатиран конфликт на интереси, служителите, които са го установили, изготвят доклад до Ръководителя на СНД. На база на доклада Ръководителят на СНД издава решение за отказ за предоставяне на средства от Механизма (Приложение 3.13).

Договорът за предоставяне на средства може да бъде подписан както на хартиен носител, така и с квалифициран електронен подпис (КЕП) (в този случай следва и лицето с право на втори подпис (ако е приложимо) да подпише с КЕП).

При подписване на хартия, крайният получател разпечатва Договора в толкова екземпляра, колкото е упоменато в него, подписва всеки от тях и ги предава/изпраща по пощата/с куриер до СНД. Получените екземпляри се проверяват за съответствие с изпратения проект, като това се удостоверява чрез полагане на печат „Одобрено“ на всяка една страница. Екземплярите на договора се предават за подпис на лицето с право на втори подпис, а след това и на Ръководителя на СНД. СНД прикачва сканиран подписан договор към секция „Електронно подписан договор/споразумение“, включително приложенията към него и проведената кореспонденция. Екземплярът за крайния получател се изпраща по пощата на посочения в договора адрес за кореспонденция. (При заявено желание от страна на крайния получател, той може да получи своя оригинал на подписания Договор на място в офиса на СНД).

При подписване на Договор с КЕП от крайния получател (и от лицето с право на втори подпис, ако е приложимо), същият се изпраща до СНД през ИСУН 2020. Ръководителят на СНД и лицето с право на втори подпис от страна на СНД подписват Договора след крайния получател също с КЕП. СНД прикачва подписания Договор към секция „Електронно подписан договор/споразумение“, включително приложенията към него и проведената кореспонденция.

ВАЖНО! Не се допуска смесване на двата начина на подписване на договор.

Определеният експерт попълва и необходимата информация в съответните полета от Формуляра в ИСУН 2020.

3.3. Изменения и промени на договори за предоставяне на средства по Механизма

Изменения на договори за предоставяне на средства по Механизма, включително на приложенията към тях, се правят в писмена форма посредством допълнително споразумение, в съответствие с разпоредбите на ПМС № 114/2022, клаузите на договора, респективно Общите условия.

Промени на договорите могат да бъдат правени и без сключване на допълнително споразумение чрез уведомление от страна на крайния получател, когато това е допустимо съгласно клаузите на договора, респективно Общите условия.

Отговорните експерти за разглеждане на уведомленията/исканията за промени/изменения по съответните инвестиции, по които има сключени договори за предоставяне на средства по Механизма, се определят от Ръководителя на СНД, посредством изготвен от него „Регистър на промени и изменения“, който се съхранява на общия сървър. Отговорните експерти са задължени да следят за постъпили уведомления/искания за промени/изменения в ИСУН 2020 и за изготвяне в срок на отговор по тях от името на Ръководителя на СНД до крайния получател. Сроктът за отговор по постъпило уведомление/искане за промяна/изменение е съгласно разписаното в договора, респективно Общите условия, а в случай, че такъв не е посочен, то срокът за отговор е 1 месец от датата на получаване на уведомлението/искането.

Отговорният експерт разглежда постъпилото уведомление/искане за промяна. Изготвя проект на писмо за потвърждаване/непотвърждаване, което предава за подпис от Ръководителя на СНД. След подписване на писмото от Ръководителя на СНД, същото се изпраща от отговорния/те експерт/и до крайния получател чрез ИСУН 2020, в срок до 3 работни дни.

При промяна на договор: след потвърждаване на промяната от страна на Ръководителя на СНД, експертът въвежда промяната в ИСУН 2020. Въведената информация в системата се проверява от друг експерт и при липса на разминавания, Ръководителят на СНД потвърждава промяната.

- **Процедура за подписване на допълнително споразумение при изменение на договор за предоставяне на средства от Механизма:**

При разглеждане на исканото изменение, експертът попълва контролен лист Приложение 3.19 и изготвя проект на допълнително споразумение, след което насочва за втора проверка контролния лист с приложенията към него. Допълнителното споразумение може да бъде подписано на хартиен носител или електронно, като се следва процедурата за подписване на договор, описана по-горе.

След приключване на контролния лист от страна на всички, отговорният експерт изготвя проект на писмо от името на Ръководителя на СНД, с което уведомява крайния получател за одобрението/неодобрението на искането за изменение.

Писмото се предава за подпис от Ръководителя на СНД. В случай на одобрение, към писмото се прилага екземпляр на допълнителното споразумение за подпис от страна на крайния получател във формат „pdf“.

След подписване на писмото от Ръководителя на СНД, същото се изпраща от отговорния/те експерт/и до крайния получател чрез ИСУН 2020, в срок до 3 работни дни.

Начинът на подписване на допълнително споразумение е идентичен с този на Договора.

ВАЖНО! Не се допуска смесване на двата начина на подписване на допълнителното споразумение.

Допълнителното споразумение влиза в сила от датата на подписването му от Ръководителя на СНД.

3.4. Прекратяване на договор за предоставяне на средства

Договорът за предоставяне на средства по Механизма може да бъде прекратен при спазване условията, реда и сроковете, предвидени ПМС № 114/2022 и съответния договор, респективно Общите условия към него.

Независимо от основанието и инициативата за прекратяване на договора отговорният експерт изготвя доклад до Ръководителя на СНД за необходимостта от прекратяване, който включва най-малко следната информация:

1. основанието за прекратяване (съгласно договора и/или Общите условия към него);

2. описание на причините, довели до необходимостта от прекратяване;
3. информация за степента на постигане на целите и резултатите по проекта;
4. информация за постъпилите отчети и искания за плащане;
5. информация за изплатени суми съгласно данните в ИСУН 2020;
6. подкрепящи документи (ако е приложимо).

Отговорният експерт изготвя проект на допълнително споразумение за прекратяване/ Решение за прекратяване/, като насочва попълнен контролен лист Приложение № 3.20 към главен счетоводител за проверка.

След попълване на контролния лист Ръководителят на СНД:

- **При допълнително споразумение за прекратяване:** Придружителното писмо, с което се изпраща проектът на допълнителното споразумение до крайния получател, се съгласува от главен счетоводител и финансист.

След подписване на писмото отговорният експерт, изготвил допълнителното споразумение, изпраща до крайния получател писмото на Ръководителя на СНД и проекта на допълнително споразумение във формат „pdf“ или word за подпис от страна на крайния получател. Допълнителното споразумение може да се подпише на хартиен носител или с КЕП, като се следва процедурата, описана за подписване на договор.

В срок до 3 работни дни след подписването на допълнителното споразумение от страна на Ръководителя на СНД, отговорният експерт въвежда прекратяването на договора в ИСУН 2020 и прикачва подписаното допълнително споразумение.

- **При решение за прекратяване на договор за предоставяне на средства от Механизма:** отговорният експерт предава за подпис от Ръководителя на СНД проекта на решението за прекратяване и писмото до крайния получател. Проектът на решението за прекратяване се съгласува от главен счетоводител и финансист.

Придружителното писмо, заедно с издаденото решение за прекратяване на договор за предоставяне на средства, се изпращат до крайния получател чрез ИСУН 2020.

В срок до 3 работни дни след влизане в сила на решението за прекратяване на договор за предоставяне на средства, експертът въвежда прекратяването в ИСУН 2020 и прикачва сканирано копие от документа в съответната секция на Формуляра.

Глава 4. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ОТЧИТАНЕТО НА ДОГОВОРИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ С КП

ФНИ като част от СНД е отговорна за наблюдението и контрола на постигането на етапите и целите по инвестицията. Наблюдението и контролът се осъществяват чрез:

- предварителен и последващ контрол на обществени поръчки по реда на ЗОП.
- проверка на данните във финансово-техническите отчети, представени от крайните получатели посредством ИСУН 2020;
- проверки на мястото на изпълнение на дейностите;

Отчитането се извършва чрез изготвяне на обобщен финансово-технически отчет.

4.1. Осъществяване на предварителен и последващ контрол на процедури за обществени поръчки

4.1.1. Предварителен контрол

С цел превенция на риска от корупция, измами и конфликт на интереси и спазването на приложимото законодателство при възлагане на обществени поръчки ФНИ в качеството си на СНД извършва **предварителен контрол на процедурите за обществени поръчки**, без да се засяга отговорността на възложителя, като по този начин се гарантира законосъобразност при възлагане на обществените поръчки със средства от Механизма. Лицата, отговорни за извършване на предварителния контрол, притежават компетентност да извършат възложената контролна дейност и са независими от Възложителя при осъществяване на своите функции.

4.1.2. Последващ контрол

ФНИ в качеството си на СНД извършва **последващ контрол за законосъобразност на процедурите за обществени поръчки**, без да се засяга отговорността на възложителя, с цел да се гарантира законосъобразност при възлагане на обществените поръчки със средства от Механизма. Лицата, отговорни за извършване на последващ контрол, притежават компетентност да извършат възложената контролна дейност и са независими от Възложителя при осъществяване на своите функции.

Последващ контрол за законосъобразност се извършва на **приключили процедури** за избор на изпълнител по реда на ЗОП.

Последващият контрол се извършва въз основа на оценка на риска, която включва следните критерии:

- Брой подадени оферти (по-малък от 3);

- Съотношение на отстранени участници към подадени оферти (коефициент по-голям от 0,5);
- Съотношение между крайната стойност и прогнозната (над 90% и под 50%).

Когато в рамките на извършения контрол се установят индикатори за измама, корупция или конфликт на интереси и двойно финансиране, се прилага процедурата за докладване на сигнали за сериозни нередности, посочена в т. 6.1. „Сериозни нередности (измама, корупция и конфликт на интереси)“ и т. 6.2. „Специфични дейности, свързани с проверка за двойно финансиране“. При индикатори за други нарушения се прилага т. 6.3. „Установяване на пропуски при прилагане на принципа на добро финансово управление“.

4.2. Проверка и одобрение на ФТО от СНД

С цел отчитане на напредъка в изпълнението на етапите и целите на инвестицията, крайният получател представя финансово-технически отчети. ФТО се представя от КП към СНД най-малко **4 пъти годишно**, както следва:

1. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 януари и 31 март, срокът за представяне е най-късно **до 5 април** на текущата година;
2. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 април и 30 юни, срокът за представяне е най-късно **до 5 юли** на текущата година;
3. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 юли и 30 септември, срокът за представяне е най-късно **до 5 октомври** на текущата година;
4. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 октомври и 31 декември на текущата година, срокът за представяне е най-късно **до 5 януари** на следващата година.

СНД извършва проверка на всеки ФТО. При установяване на технически грешки в представените документи, те се отстраняват в оперативен порядък и на експертно равнище между СНД и КП. При непълнота на информацията в ИС за ПВУ за целите на проверка на ФТО СНД изисква от КП качването ѝ в определен срок и дава указания за представяне на коригиран ФТО или за допълнителна уточняваща информация.

При извършване на контролните дейности, описани по-горе, СНД изпълнява специфични дейности, **свързани с наблюдението и контрола на постигането на етапите и целите по инвестицията**, като информацията за постигането на етапите и целите е част от периодично представяните от КП ФТО. Етапите и целите по реформите подлежат на проверка и от дирекция ЦКЗ. След приключване на документалната проверка на представените от КП ФТО СНД одобрява или връща ФТО.

Предложението за одобрение или връщане на ФТО се потвърждава от лице с контролни функции.

4.3. Извършване на проверки на място

СНД планира и извършва проверки на място при КП. Проверките на място се планират на базата на оценка на риска, забавяне или неизпълнение на етапите и целите, които подлежат на отчитане пред ЕК, и/или при други обстоятелства, които могат да компрометират изпълнението на инвестицията.

Целта на проверките на място при КП, включително на мястото на изпълнение на инвестицията, е да се установи дали:

- КП изпълнява инвестицията съгласно условията на договора за финансиране по ПВУ;
- Всички услуги и стоки са реално предоставени;
- Има съответствие между планираните и реализираните дейности, съответно между планираните и постигнатите етапи и цели;
- Осигурена е надеждна одитна следа;
- Спазени са европейските и националните правила за публичност и комуникация.

В конкретно обосновани случаи, в зависимост от спецификата на инвестицията, е възможно вместо проверка на място да се използват други способи за доказване на физическия напредък.

Проверките се извършват от екип с ръководител и минимум един член на екипа. В зависимост от естеството на инвестицията е възможно СНД да привлече/осигури друга външна експертиза с определена квалификация и опит за участие в проверката. Ръководството на СНД определя екип, обхват и времеви период на проверката на място и съответно уведомява в оперативен порядък КП за предстоящата проверка на място. Ангажимент на КП е да осигури достъп на екипа до мястото на инвестицията и до документи, налични на мястото на изпълнението.

При сигнали за измама, конфликт на интереси или корупция, публикации в медиите, или при други обстоятелства може да се инициират извънредни проверки на място, с които да се подпомогне процеса по установяване на всички факти и обстоятелства, необходими за предоставяне на пълната информация към съответния компетентен орган.

4.4. Изготвяне на обобщен ФТО

След финализиране на проверката на ФТО СНД изготвя обобщен ФТО, включващ обобщена финансова и техническа информация за изпълнението на инвестицията в структуриран вид и декларативна част, която потвърждава изпълнението на ангажиментите в оперативното споразумение. Финансовата и техническата информация включва: а)

обобщена отчетна информация за извършени разходи от КП през отчетния период, обобщена отчетност за общите показатели (common indicators), в случай че същите са приложими за съответната инвестиция; б) напредък в осъществяването на инвестицията, включително за етапи и цели в съответствие с план-графика в оперативното споразумение; в) дейности за отстраняване на установени пропуски и недостатъци от проверки на място или от одитни и контролни органи, както и за резултатите от извършените контролни дейности, идентифицираните рискове и предприетите действия за преодоляването им. В случай на забава при изпълнението на одобрения план-график задължително представя информация за причините, рисковете и възможностите за преодоляване на закъснението при изпълнението.

В обобщения ФТО СНД декларира липсата или предоставя информация за броя и вида на установените случаи на сериозни нередности и засегнатите инвестиции, изпълнявани от КП, включително и за разходите за възстановяване, както и потвърждава наличието на информация съгласно чл. 22, т. 2, б. г) от Регламент (ЕС) 2021/ 241. СНД извършва проверка на информацията в техническия отчет на инвестицията, отнасяща се до свързани проекти, финансирани от източници извън МВУ, с оглед недопускане на двойно финансиране на дейности съгласно описанието в раздел 5 „Защита на финансовите интереси“. СНД поддържа в ИС за ПВУ информация за извършения контрол.

4.5. Представяне на обобщен ФТО от СНД на ДНФ

Обобщеният ФТО се представя на ДНФ от Екип за координация и управление, определен със заповед на министъра на МОН.

ФНИ подготвя и представя информацията за отчитане на ниво оперативно споразумение на Екипа за координация и управление както следва:

1. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 януари и 31 март, срокът за представяне е до 18 април на текущата година;
2. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 април и 30 юни, срокът за представяне е до 18 юли на текущата година;
3. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 юли и 30 септември, срокът за представяне е до 18 октомври на текущата година;
4. за дейности/разходи, извършени от КП между 1 октомври и 31 декември на текущата година, срокът за представяне е до 18 януари на следващата година.

Глава 5. ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ, ПЛАЩАНИЯ И СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ

5.1. Планиране на средствата и прогнози от СНД

Процесите по планиране и прогнозиране на средствата в СНД са организирани и съобразени с условията, касаещи управлението на ПВУ с цел подпомагане дейностите на СНД по планиране и изпълнение на инвестициите.

Разчетите за ПВУ се планират в рамките на бюджетната процедура, която се организира и изпълнява, съгласно ЗПФ и приложимите указания на министъра на финансите. Прилагат се сроковете и макетите, утвърдени от МФ.

Получената информация от КП се обобщава от ФНИ в качеството ѝ на структура с делегирани функции на СНД и се изпраща към Екипа за координация и управление в МОН за преглед, консолидиране, обобщаване и изпращане към ДНФ в МФ.

Във връзка с бюджетната процедура на МФ и подготовката и представянето на бюджетните прогнози за съответния тригодишен период, ФНИ изготвя/обобщава на базата на анализ на изпълнението на инвестицията, включително информация от КП за очакваните разходи, прогноза за разходите за предстоящата (n) и следващите две (n+1 и n+2) години, финансирани от МВУ, а бюджетните организации по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ – и за невъзстановим съгласно националното законодателство данък добавена стойност. Прогнозите се изпращат в утвърдения, съгласно бюджетната процедура формат на ДНФ при поискване или съгласно графика за подготовка на информацията по съответния етап на бюджетната процедура.

Във връзка с текущото извършване на плащания, КП подават към ФНИ в Информационната система на Механизма (ИСУН 2020) до 3-то число на месеца актуализирана прогноза за плащанията за настоящия и за следващия месец. Информацията се обобщава от ФНИ и се изпраща за консолидиране към Екипа за координация и управление в МОН до 7-мо число на месеца.

СНД въвежда в ИС за ПВУ прогноза за плащанията за текущия месец и следващия месец ежемесечно до 10-я ден.

СНД може да изпрати прогнозите и по електронен път като се използва образеца в Приложение 4 „Образец на прогноза за плащане“ към утвърдената Система за управление и контрол на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България (юни 2022 г.) при необходимост (напр. инцидентно възникнала техническа невъзможност за въвеждането ѝ в ИСУН 2020).

При недостиг на средства СНД може да актуализира вече подадената прогноза за текущия месец, като изпрати електронно подписано искане до ДНФ, придружено с мотиви за необходимостта от увеличаване на лимита.

5.2. Организация на банковите сметки на СНД и отпускане на лимити

Всички плащания по ПВУ се извършват в български лева чрез Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА). Режимът на сметките и плащанията в СЕБРА на ДНФ са регламентирани в указания на министъра на финансите относно СЕБРА.

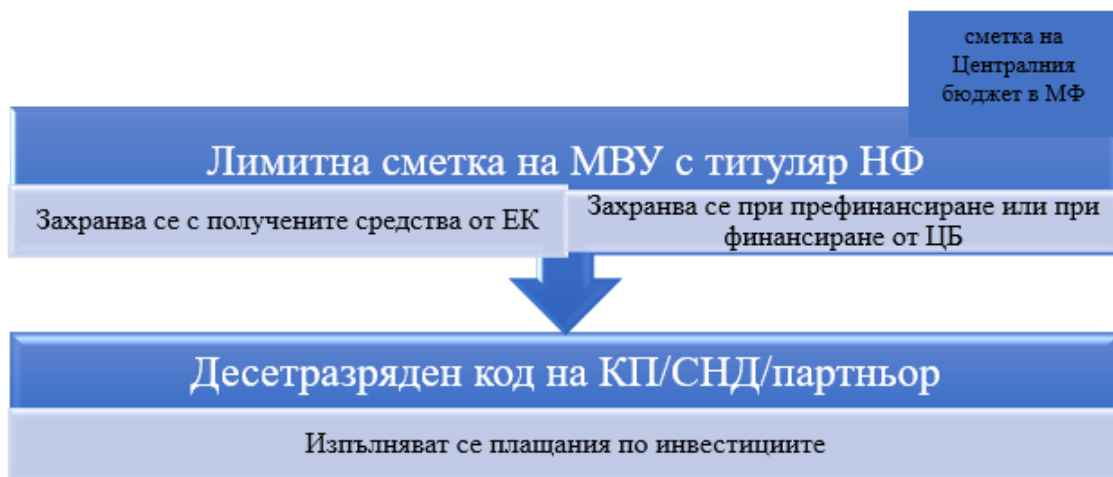
Достъпът в СЕБРА и в системата за интернет банкиране на БНБ от потребителите, оторизирани да работят със съответните системи, се осъществява чрез универсален електронен подпис, съгласно Закона за електронния документ и електронния подпис. Издаването на универсален електронен подпис на упълномощените за целта лица е задължение на съответното ведомство, в рамките на което се намира СНД.

За целите на ползване на СЕБРА от НФ и КП/СНД/партньори (ако е приложимо), определени лица от ДНФ изпълняват функциите на администратори на системата, като създават потребители въз основа на заповед на Ръководителя на СНД, в която са описани правата и отговорностите на служителите в съответното ведомство. Измененията в правомощията на лицата се извършват въз основа на нова заповед.

За получаването на средствата и извършването на плащания към КП се прилага система от сметки и кодове в СЕБРА, чрез които се идентифицират съответните входящи и изходящи потоци – постъпилите средства по МВУ и плащанията по съответните инвестиции към КП.

За извършване на плащания от СНД се обособява самостоятелна система от кодове в СЕБРА (НФ – МВУ), чиято йерархична структура е следната:

- Първостепенна система с титуляр НФ;
- Второстепенна система, която включва публични организации/ведомства – крайни получатели, или партньори, или СНД. Те са дефинирани като подчинени в рамките на второстепенната система;
- Третостепенна система, която включва публични организации/ ведомства – крайни получатели или партньори (ако е приложимо).

Конкретният размер на поетия ангажимент за плащане от сметката за средства от ЕС на Националния фонд към СНД се определя в оперативното споразумение, сключено между МФ и СНД. Средствата се предоставят от ДНФ чрез залагане на лимити за разплащане в СЕБРА по десетразрядния код на СНД.

Лимитите за разплащане на СНД се залагат/актуализират ежемесечно на база получената до 10-то число на всеки месец прогноза от СНД за необходимия ресурс за извършване на плащания за текущия и следващия месец. След преглед и оценка на ежемесечната прогноза за текущия и следващия месец до 15-то число на месеца, ДНФ увеличава/коригира разполагаемия лимит за разплащане на СНД съобразно прогнозирания. В рамките на одобрения лимит СНД може да извършва плащания към КП, с които има сключени договори за предоставяне на средства от МВУ.

СНД извършва плащания към КП в рамките на одобрен от дирекция „Национален фонд“ лимит на база на представена прогноза за очакваните разходи.

5.3. Извършване на плащания към крайните получатели

Плащанията от СНД към КП – бюджетни организации, се извършват за разходи с източник МВУ, както и за невъстановим, съгласно националното законодателство данък добавена стойност, когато това е определено в договора за финансиране на КП. Конкретният размер на поетия ангажимент за плащане чрез сметка за средствата от ЕС на Националния фонд се определя в договора за финансиране между СНД и КП и е в рамките на инвестицията, за която е отговорна СНД.

В рамките на отпуснатия от ДНФ лимит по десетразрядния код в СЕБРА, СНД инициира плащанията към КП в системата за електронно банкиране на БНБ и ги одобрява в СЕБРА. При управление на средствата по МВУ се прилага системата на двоен подпис, изискваща първи подпис на ръководителя на СНД (или оправомощен по надлежния ред служител) и втори подпис на лицето, отговорно за счетоводните записвания, съгласно

Закона за счетоводството. Плащанията по договорите за финансиране на инвестициите, изпълнявани от КП, се обосновават с разходооправдателни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност.

В случай че в договора за предоставяне на средства от МВУ е включена клауза за авансово плащане, СНД извършва такова към КП.

Само в случаите на КП - бюджетни организации, и когато това е определено в договора за финансиране, който не включва клауза за авансово плащане, СНД извършва разходи към КП и изготвя платежни нареждания за:

- **предстоящи плащания** по инвестицията, или
- **възстановяване на вече извършени плащания** със собствени средства на КП – бюджетни организации, които са ангажирали временно ресурс.

КП подават към СНД на регулярна база чрез ИС за МВУ платежни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност във връзка с разходи по изпълнението на инвестицията. За всеки платежен документ КП – бюджетна организация, трябва да е осигурил:

- актуална финансова идентификация;
- наличието в ИС за МВУ на разходооправдателни документи и/или документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно приложимото законодателство, които може да бъдат проверени от СНД;
- документ/и, удостоверяващ/и извършен предварителен контрол за законосъобразност на разхода, съгласно разпоредбите на ЗФУКПС;
- документ/и за извършена проверка съгласно РМС № 592/ 21.08.2018 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредителите с бюджет по договори;
- при условие, че в остойностяването на инвестицията (costing) е включен специфичен тип плащане (опростени разходи и др.) се представят документи и информация в съответствие с договора за финансиране с КП.

Предпоставка за одобрение на инициирано от КП платежно нареждане е наличието на връзка на разходооправдателните документи или документите с еквивалентна доказателствена стойност с изпълнението на конкретното споразумение по инвестицията.

За окончателно плащане към КП се счита последното плащане по договора, обосновано от КП с разходооправдателни документи, което може да бъде извършено частично или да не бъде извършено, ако надвишава стойността на договорените и действително извършени разходи, съгласно договора за финансиране със СНД.

В случай на възстановяване на нереализирани преводи в резултат на технически грешки, корекционни операции се извършват през месеца, следващ датата на получаване от дирекция „Национален фонд“ на информацията за неизпълненото платежно нареждане.

5.4. Счетоводна отчетност

В ФНИ се организира процесът на счетоводна отчетност с оглед делегирането на функции на СНД по отношение изпълнението на инвестиции, финансирани от ПВУ.

Организацията на счетоводната отчетност е съобразена с нормативните изисквания, определени със Закона за счетоводството, Закона за публичните финанси, Националните счетоводни стандарти, утвърдените указания на министъра на финансите, Системата за управление и контрол на ПВУ и др.

Осчетоводяването на финансовата информация по ПВУ от ФНИ се извършва чрез счетоводната система SAP на Министерството на финансите, като се използват самостоятелни фирмени кодове за всяка СНД. Счетоводната система позволява въвеждането на трансакции в евро и лева, като се отчитат всички счетоводни събития, възникнали през съответната финансова година, която започва на 1 януари и приключва на 31 декември.

Във ФНИ се определят като потребители служители, в чиито длъжностни характеристики са включени отговорности по осчетоводяване на финансова информация по ПВУ, и отчитат процесите, произтичащи от финансовото управление на изпълняваната инвестиция.

ФНИ в качеството си на структура с делегирани функции на СНД осигурява обективно, точно, пълно, достоверно и навременно осчетоводяване на всички операции, произтичащи от финансовото управление на инвестицията, финансирана от ПВУ. ФНИ организира счетоводния процес така, че до седмия работен ден на месеца, следващ отчетния период, информацията за възникналите счетоводни събития през предходния месец да бъде въведена в пълнота в счетоводната система, както и да бъде проверена и одобрена от лицето, изпълняващо ръководни функции в дирекцията/упражняващо последващ контрол на записванията.

ФНИ следва да осигури като минимум следните равнения на счетоводната информация и тяхното документиране:

- текущо засичане на счетоводните записи на СНД с информацията в банковите извлечения;
- ежемесечно засичане на информацията в СЕБРА и в счетоводната система за остатъци по одобрени лимити за плащане.

ФНИ ползва разработен от ДНФ национален сметкоплан, валиден при осчетоводяване на стопанските операции, свързани с управлението на средствата по ПВУ.

В счетоводната система SAP се осчетоводяват:

- ангажимента за плащане по договори с КП: начисленията се извършват след сключване на договор за финансиране с КП, а намаленията се извършват при плащане или след коригиране на стойността на договора за финансиране;
- вземания за дължими суми от КП. Аналитичната отчетност се организира на равнище договор за финансиране с КП;
- плащанията към КП: плащанията от десетразрядния код на СНД се обосновават с изпълнени платежни нареждания. Аналитичната отчетност на равнище договори за финансиране с КП се поддържа от СНД.

Във връзка с процеса на счетоводна отчетност се изготвят:

- отчети по ЕБК месечно и на тримесечие при спазване на приложимите указания на министъра на финансите. Отчетите се изготвят на база счетоводните данни в СНД. Отчетите по ЕБК се изготвят до 3-то число на месеца, следващ отчетния месец/до 3-то число на месеца, следващ отчетното тримесечие от експерт в отдел СПОП.
- обобщени междинни тримесечни оборотни ведомости и баланси и годишен финансов отчет: ведомостите следва да бъдат изготвени съгласно указанията, утвърдени от министъра на финансите. Данните се изготвят от счетоводител, а контролът се извършва от лице с контролни функции, в рамките на утвърдените срокове.

Изготвените от ФНИ отчети по ЕБК на месечна/тримесечна база се изпращат до 5-то число на месеца към Екипа за координация и управление в МОН за преглед, консолидиране, обобщаване изпращане към ДНФ в МФ.

В края на всяка финансовата година се извършва процедура по приключване след предаване на годишния финансов отчет.

Счетоводната информация се архивира, съгласно изискванията на националното законодателство и правилата, определени за МВУ, в случаите на специфики.

ФНИ осигурява достъп до документи и на мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително ЕК, ЕСП, ОЛАФ и Европейската прокуратура.

5.5. Възстановяване на средства

Намаляването на плащанията от МВУ, които се изпълняват от КП, в случаите на двойно финансиране, финансови или технически несъответствия в изпълнението на

инвестицията, установени при проверка на ФТО, се извършва чрез коригиране на финансирането, отпуснато с договор за предоставяне на средства от МВУ, а за бюджетните организации по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ – и за невъзстановимия съгласно националното законодателство данък добавена стойност, което съгласно сключения договор за финансиране със СНД КП следва да получи.

В случаите, в които договорът е приключил, плащанията са вече извършени и СНД установява дължима/надплатена сума, същата подлежи на възстановяване на СНД, като възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, ще се извършва в съответствие с установения ред, съгласно действащите нормативни актове. Намаленията на максималната стойност на договорите за финансиране с КП могат да бъдат осигурени като собствен принос от КП или от друг източник.

В случаите на влязла в сила присъда за измама или корупция или влязъл в сила акт за установяване на конфликт на интереси, извършените плащания по засегнатата от сериозната нередност инвестиция или компонент от нея са дължими за възстановяване към държавния бюджет.

Несъответствията, установени в резултат от проверката на ФТО, подаден от КП, довели до надплащане на разходи по инвестицията със средства от МВУ, а за бюджетните организации по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ – и от невъзстановим, съгласно националното законодателство данък добавена стойност, ангажимент за плащане от СНД, се документират с приключването на проверката от отговорното звено. СНД остойностява пропуските и извършва намаление на общия ангажимент за плащане от МВУ по съответната инвестиция или определя надплатените средства към КП. КП следва да бъде уведомен с оглед предоставяне на аргументи и/или допълнителна информация във връзка с установените от СНД пропуски в предоставената с ФТО информация.

За намалено финансиране и/или за надплатена сума със средства от МВУ и национално финансиране, или ангажимент за плащане на СНД по инвестицията, СНД информира КП. Надплатената сума подлежи на възстановяване към Министерството на финансите. За КП – бюджетни организации, се прилагат разпоредбите на ЗПФ.

След определяне на намалението на ангажимента и/или надплатената сума, информацията се въвежда в ИС за МВУ и в счетоводната система SAP в срок до 5 работни дни. СНД поддържа в ИС за МВУ информация за всички намаления в резултат на пропуски, в която се посочват и надплатените суми. Всички надплатени суми са възстановим ресурс към сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд.

В случай че КП не възстанови дължимите суми в определения срок, СНД начислява лихва за забавено плащане в размер на законната лихва за периода на просрочието.

Сумите, включително лихвите по тях, подлежащи на възстановяване от КП, могат да бъдат прихванати от всякакви суми, дължими от СНД към КП по договора за предоставяне на средства от МВУ.

Глава. 6. ЗАЩИТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНТЕРЕСИ

При изпълнението на ПВУ ФНИ предприема всички необходими мерки за защита на финансовите интереси на Съюза и гарантира, че използването на средства във връзка с подкрепените мерки от Механизма е в съответствие с приложимото законодателство на Съюза и националното законодателство и по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция, двойно финансиране и конфликт на интереси.

За тази цел ФНИ осигурява функционирането на ефективна и адекватна система за вътрешен контрол съгласно ЗФУКПС и възстановяване на неправомерно изплатени суми в съответствие с чл. 101, ал. 7 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 и националните правила. Всички съмнения за сериозни нередности и действителни такива случаи ще бъдат разглеждани незабавно и ефективно, за да бъдат отстранени или адресирани към компетентния орган.

Съгласно ЗФУКПС финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на организациите от публичния сектор, осъществяван от ръководството и служителите им. Финансовото управление и контрол в ФНИ се осъществява чрез системи за ФУК, включващи политики, процедури и дейности във връзка с изпълнение на подкрепените мерки от Механизма, с цел да се осигури разумна увереност, че целите на ФНИ като участник в СНД на МОН са постигнати чрез:

- 1) съответствие със законодателството, вътрешните актове и договори;
- 2) надеждност и всеобхватност на финансовата и оперативна информация;
- 3) икономичност, ефективност и ефикасност на дейностите;
- 4) опазване на активите и информацията;
- 5) предотвратяване и разкриване на измами и нередности, както и предприемане на последващи действия.

Във връзка с функциите си на участник в СНД на МОН по МВУ, ФНИ изпълнява мерки за превенция, установяване, докладване и коригиране на случаи на конфликт на

интереси, корупция, измама и двойно финансиране и възстановяване на неправомерно получени средства от крайните получатели.

Като част от мерките за борба със сериозните нередности ФНИ е създадена организация за извършване на оценка на риска от измами с цел определяне и прилагане на ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите в рамките на наблюдаваните инвестиции.

6.1. Сериозни нередности (измама, корупция и конфликт на интереси)

За целите на средствата от МВУ за сериозни нередности се считат случаите на **измама, корупция и конфликт на интереси.**

ФНИ прилага контроли за предотвратяване, установяване и коригиране на измами, конфликт на интереси и корупция. Функциите по разследване се извършват от компетентните за това органи, в рамките на правомощията им по европейското или национално право: Прокуратурата на Република България, Европейската прокуратура, Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ), АФКОС и ОЛАФ. Информацията по случаите на сериозни нередности се въвежда, обновява и съхранява в специален модул в Информационната система на Механизма (ИСУН 2020).

6.1.1. Дейности за предотвратяване на измама, корупция и конфликт на интереси

Мерките, които се прилагат с цел превенция възникването и допускането на случаи на измама, корупция и конфликт на интереси, са следните:

- Служителите на КП, и тези на ФНИ прилагат Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, приет с Постановление № 57 на Министерския съвет от 07.04.2020 г., в сила от 08.05.2020 г. Този кодекс определя правилата за етично поведение на държавните служители, които следва да изпълняват дейността си при спазване на принципите за законност, добросъвестност, безпристрастност, равнопоставеност, почтеност и др. Кодексът определя правила за антикорупционно поведение на служителите, като определя изисквания и забрани относно приемането на подаръци, услуги, пари, облаги и други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения, както и забрана да посредничат за такива с цел да бъде извършено или не действие по служба. Кодексът задължава служителите да докладват на ръководителя на ресорното министерство или ведомство за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси в съответната администрация.
- За да се осигури разбиране, членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на КП и служителите на ФНИ подписват декларация, че са запознати с дефиницията за

нередност по смисъла на Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95, дефиницията за корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, както и състава на престъплението измама по чл. 209, чл. 212 и 212а от Наказателния кодекс, състава на престъплението подкуп по чл. 301, чл. 304, 304а, 304б, 304в и провокация към подкуп по чл. 307 от Наказателния кодекс и със състава на престъплението длъжностно присвояване по чл. 201 от Наказателния кодекс (транспонирани в българското законодателство определения за престъпленията измама по смисъла на чл. 3 и активна и пасивна корупция и присвояване по смисъла на чл. 4 от Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред) и реда за процедурането на получената информация за такива нередности (Приложение 6.1). Новоназначените служители подписват декларацията в 5-дневен срок от назначаването им. Декларациите служителите на ФНИ се съхраняват в дирекция „Управление на риска и контрол“.

- Членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на КП и служителите на ФНИ подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 и чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) (Приложение 6.2).
- Членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на КП и служителите на ФНИ подписват декларацията в 5-дневен срок от определянето им;
- В случай, че след първоначалното подписване на декларацията спрямо член на екипа/служител на ФНИ възникне ситуация, която може да повлияе на безпристрастното и обективно изпълнение на задълженията му, заинтересованото лице е длъжно да декларира тези обстоятелства в 3-дневен срок от узнаването им. Независимо от посоченото от момента на узнаване на обстоятелствата лицето трябва да се въздържа от действия, които могат да компрометират безпристрастното изпълнение на неговите служебни, трудови или договорни задължения. Незабавно от узнаване на обстоятелствата, които го поставят в конфликт на интереси, членът на екип/служителят на ФНИ трябва писмено да уведоми прекия си ръководител. Последният предприема действия служителя, декларира възможен конфликт на интереси, да прекрати всякаква дейност по въпроса, за който конфликта се отнася, и трябва да прецени необходимостта от

заместване на лицето. В случай, че проверката за наличието или за липсата на конфликт на интереси следва да се извърши спрямо лице, посочено в § 2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, проверката, както и производството по установяване на конфликта на интереси се осъществяват по реда на ЗПКОНПИ и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси.

Декларациите за липса на конфликт на интереси и последващите за деклариране на възможен такъв на служителите на ФНИ се съхраняват в дирекция УРК.

- Декларации за липса на конфликт на интереси се подписват и от лицата, участващи в комисиите за оценка на оферти и избора на изпълнители при възлагане на дейности по инвестиции.
- Съгласно Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество при заемането на длъжност, ежегодно, както и при освобождаването от длъжност и след изтичането на една година от това обстоятелство, лицата, заемащи висши публични длъжности, попълват и подписват пред органа по избора или назначаването декларация за имущество и интереси по чл. 35, ал. 1, т. 2 от закона. Такива декларации също подписват при назначаването си и ежегодно всички държавни служители. При промяна в декларираните обстоятелства се подписва нова декларация. КПКОНПИ, инспекторатът при органа по назначаване и определени съгласно закона лица извършват проверка на декларираните данни.
- За изпълнението на дейностите по инвестиции КП, които са публични или секторни възложители по смисъла на ЗОП, възлагат обществени поръчки. В този случай се прилагат разпоредбите на ЗОП, като при подготовката и възлагането КП отчитат елементите за проверка на обществени поръчки, включени в КЛ. Обществените поръчки подлежат на предварителен контрол от Агенцията по обществени поръчки (АОП) в съответствие с чл. 229, ал.1, т. 2, букви г), д) и е) от ЗОП. В допълнение, извън посочената проверка на АОП, ФНИ извършва предварителен контрол за съответствие с приложимите европейски и национални изисквания в областта на обществените поръчки на обявлението и документацията за участие в обществената поръчка, както и предложението за изменение на договор. Предварителният контрол за законосъобразност е превантивна контролна дейност, която е насочена да предотвратява вземането на незаконосъобразни решения. Във всеки КЛ за осъществен предварителен контрол се документира мотивирано

заключение за наличие/липса на потенциални нарушения, както и предложения за избягването им/препоръки за корективни действия. Лицата, отговорни за изготвянето на проверените проекти на документи, вземат предвид заключението и извършват необходимите корективни действия. Редът за осъществяване на предварителен контрол на възлагане на обществени поръчки от КП е разписан в **Глава 4. Наблюдение и контрол на изпълнението и отчитането на договори за финансиране с КП.**

- ФНИ използва системата ARACHNE като средство за предварителен контрол в процедурата за подбор на предложения за изпълнение на инвестиции от крайни получатели, които не са изрично посочени в ПВУ, по реда на ПМС № 114/2022 г. за идентифициране на потенциален конфликт на интереси или свързаност на външни оценители, участващи в оценителната комисия по чл. 10, ал. 1 от ПМС № 114/2022 г. и кандидатите за средства от ПВУ;

Редът за осъществяване на предварителен контрол чрез системата ARACHNE е разписан в Приложение 3.23. на **Глава 3. Предоставяне на средства на крайните получатели.**

- ФНИ извършва оценка на риска от измами с цел определянето на ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите в рамките на наблюдаваната област на инвестиции и подлежащи на изпълнение инвестиции. За целта се ползва инструмента за самооценка на риска от измами, приложен към Насоките на Европейската комисия за държавите членки и органите, които отговарят за програмите (EGESIF_14-00-21-00/16.06.2014), адаптиран за прилагане по МВУ. Процесът включва идентифициране на рисковете, оценка на ефективността на съществуващите контролни мерки и при необходимост въвеждане на допълнителни мерки до постигане на възприетото като приемливо ниво на риск. При идентифицирането и оценката на рисковете се отчитат и констатирани индикатори за измама. Инструментът включва рискове и ограничителни контролни мерки в трите ключови области – подбор на проектни предложения, изпълнение на инвестициите и обществените поръчки. При извършване на оценката на риска от измами се взема предвид и Бележка от ЕК Ref. Ares (2021) 3171797-12/05/2021 относно необходимостта от актуализиране на оценките на риска от измами и адаптиране на мерки за борба с измамите, както и заключенията и препоръките от съвместния доклад на ОЛАФ и Европол „Assessing the Threats to the NextGenerationEU Fund“ от февруари 2022 г. В допълнение, ще се вземе предвид и аналитичен доклад на тема „Изпълнение на Механизма за възстановяване и

устойчивост - Обща рамка на риска“, изготвен от Центъра за знания за борба с измамите на ОЛАФ. Оценката на риска от измами се извършва от екип назначен със заповед на ръководителя на СНД.

- ИА ОСЕС извършва одити на системите за управление и контрол, в обхвата на които включва проверки на прилаганите от ФНИ мерки за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и недопускане на двойно финансиране. В тази връзка ФНИ изготвя и предоставя на справки, информация и становища по постъпили одитни доклади по отношение на съответната инвестиция. При формулирани подходящи препоръки за подобряване на дейностите за предотвратяване на измама, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране ФНИ предприема съответните мерки.
- ФНИ участва в обучения по теми, касаещи рисковете от възникване на сериозни нередности, превенцията и установяването на такива, провеждани от национални и европейски обучителни институти, както и от ДНФ със съдействието на ИА ОСЕС, АФКОС, Школата по публични финанси, Института за публична администрация.
- Съгласно чл. 31 от ПМС 114 от 8 юни 2022 г. до 14 дни от датата на сключването на договора за предоставяне на средства от Механизма ФНИ като участник в СНД на МОН организира информационна среща с крайните получатели и/или публикува Ръководство за изпълнение на инвестициите за запознаване с изискванията за изпълнение на инвестициите по съответната процедура, в които включва информация за мерките, които трябва да се прилагат с цел превенция възникването и допускането на случаи на измама, корупция и конфликт на интереси и двойно финансиране.
- На основание чл. 11, ал. 2, т. 8 от ПМС № 157 от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на ПВУ на Република България, и на техните основни функции, крайните получатели осигуряват достъп до документи и до мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително на ФНИ или структурата за наблюдение на ЕК, ЕСП, ОЛАФ и европейската прокуратура. КП включва подходящи клаузи в договорите си с изпълнителите по инвестицията за осигуряване на правата на достъп до документи и до мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително на ФНИ или структурата за наблюдение на ЕК, ЕСП, ОЛАФ и европейската прокуратура от всички трети лица, участващи в управлението.

Ефективното прилагане на системите за контрол допринася за намаляване на риска от възникване на сериозни нередности или от тяхното неразкриване.

6.1.2. Дейности за установяване на случаи на сериозни нередности

Съмненията за осъществена измама, корупция или конфликт на интереси, както и индикациите за възникването им, се установяват в хода на осъществявана контролна дейност от ФНИ (проверка на отчетените разходи и дейности) и/или при получаване на информация от външен източник – сигнал от лице, гражданска организация, медийна публикация и др. източници. В тази връзка средствата за установяване на сериозни нередности от ФНИ са следните:

- При извършването на: последващ контрол за законосъобразност на проведените от КП процедури за възлагане на обществени поръчки/избор на изпълнител, проверка на финансово-технически отчет и при проверки на място задължително се анализира дали са налице индикатори за измама, конфликт на интереси и корупция, като се използват данните от системата ARACHNE, както и тези, съдържащи се в Търговския регистър. Съгласно действащия Закон за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, Търговският регистър и Регистърът на юридическите лица с нестопанска цел са обща електронна база данни, съдържаща обстоятелствата, вписани по силата на закон, и актовете, обявени по силата на закон, за търговците и клоновете на чуждестранни търговци, юридическите лица с нестопанска цел и клоновете на чуждестранни юридически лица с нестопанска цел. Посредством тази информация ще се извършва проверка за свързаност на лицата (КП и изпълнител на дейност по инвестиция). С помощта на ARACHNE от ФНИ ще извършва допълнителни проверки за потенциална свързаност (правни, частни връзки, връзки за сходство и др.). При данни за такава свързаност ФНИ сезира компетентните органи. По време на проверката допълнително се следи за наличието на индикатори за измама, като се ползват „червените знамена“, приложими за ЕСИФ и посочени в следните подробни ръководства: Известие на Комисията с Насоки относно избягването и управлението на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент (2021/С 121/01), Установяване на конфликт на интереси в процедури за обществени поръчки за структурни действия – практическото ръководство на ЕК, Европейска служба за борба с измамите (OLAF), Информационна бележка относно индикаторите за измама за ЕФРР, ЕСФ и КФ (COCOF 09/0003/00-EN) и Насоки на ЕК относно оценка на

риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите. За целите на проверката задължително се отчита и информацията, получена чрез бутона за сигнали на страницата на МФ и въведената информация в ИС за ПВУ. Резултатите от проверките се документират в съответните контролни листове. Съгласно чл.6, ал.1 от ПМС № 157 от 7 юли 2022 г. за определяне на органите и структурите, отговорни за изпълнението на ПВУ на Република България, и на техните основни функции, при установени индикатори („червени флагове“) информацията се предоставя на дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)“ в Министерството на вътрешните работи за допълнителна проверка и насочване към компетентните органи (Прокуратурата на Република България/ Европейската прокуратура/КПКОНПИ).

- Информация за установените от одитната дейност на ИА ОСЕС индикатори на измама, корупция или конфликт на интереси се предоставя на компетентните органи, както и на ФНИ, с цел предприемане на последващи действия, включително съгласно препоръките на ИА ОСЕС. Одитните доклади, съдържащи информация за двойно финансиране, измама, корупция или конфликт на интереси, както и индикациите за възникването им, представляват сигнали за сериозни нередности.
- Отчитат се резултатите и констатациите от проверките на одитните и контролните органи.
- Осигурена е възможност за подаване на сигнали за сериозни нередности до ФНИ, по следните начини:
 - По пощата на адреса на ФНИ;
 - На място в ФНИ
 - В деловодството на ФНИ;
 - По електронна поща gr.fni@mon.bg;
 - Чрез обаждане на телефон 088 6182 666;
- Принципната уредба на подаването и разглеждането на сигнали се съдържа в глава 8 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК). В чл. 108, ал. 2 от АПК се съдържа принципната защита на подателите на сигнали, а именно, че никой не може да бъде преследван за това, че е подал сигнал.

Процедура за докладване на сигнали за сериозни нередности

ФНИ осигурява възможност за подаване на сигнали за нередности на електронна поща, телефон, устно или писмено.

Подадените по телефон и на място устни сигнали в ФНИ за сериозни нередности се приемат от служител по нередности. Служителят, приел устен сигнал, го документира писмено в протокол и го предава за регистриране в деловодната система на ФНИ.

ФНИ, при която е постъпил сигнал за нарушение, или която в процеса на извършваните проверки е установила индикатори за такова, извършва следните действия:

1. Получените в рамките на ФНИ сигнали се регистрират в деловодната система. След регистриране постъпилите сигнали се предоставят незабавно на ръководителя на структурата за наблюдение;
2. Когато в резултат на извършваните от него контролни дейности служител на ФНИ установи индикатор за сериозна нередност, той формулира писмено своето съмнение и информира прекия си ръководител, като уточнява дали се отнася до измама, корупция или конфликт на интереси, като представя и резултатите от извършените проверки (в т.ч. проверки в Търговския регистър и/или ARACHNE, попълнени контролни листове) в подкрепа на това становище. След съгласуване от държавен експерт, информацията се предоставя на ръководителя на СНД, който го предоставя на служител по т. 4 за процедиране;
3. Ръководителят на СНД разпределя сигнала на служител за разглеждане и процедиране;
4. Служителят, на когото е разпределен сигнала, в срок до три работни дни от възлагането въвежда обстоятелствата в специален модул в ИСУН 2020;
5. Обстоятелства, открити на по-късен етап и подлежащи на вписване, се въвеждат в срок до три работни дни от откриването им;
6. Служителят по т. 4 извършва преглед на информацията с цел идентифициране дали същата се отнася до измама или подкуп и присвояване по смисъла на Наказателния кодекс, корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество или конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 и/или чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. Прегледът се извършва в срок от десет работни дни. В случай на установена фактическа сложност срокът може да бъде удължен еднократно с пет работни дни. В докладна записка до ръководителя на СНД се документират извършените действия и заключението дали са налице основания за процедиране на информацията. В случай, че ФНИ

- установи, че не са налице данни за съмнение за измама, конфликт на интереси или корупция, приключва сигнала и информира подателя;
7. В случай, че ФНИ установи, че са налице данни за съмнение за измама или корупция информацията се предоставя чрез ИСУН 2020 на дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)” в Министерството на вътрешните работи в срок от два работни дни от приключване на проверката. В случай, че информацията към АФКОС се подава от ФНИ, последната информира ДНФ за сведение;
 8. При съмнение за конфликт на интереси по чл. 52 от ЗПКОНПИ информацията се представя от ФНИ на компетентния инспекторат към съответното министерство или на КПКОНПИ. При съмнение за свързани лица (представляващо конфликт на интереси извън ЗПКОНПИ, по смисъла на Финансовия регламент) ФНИ извършва проверки посредством търговския регистър, други информационни системи. Срокът за извършване на проверките за свързаност е трийсет работни дни от възлагането;
 9. Когато подаденият към дирекция АФКОС сигнал съдържа информация за престъпно деяние по отношение на което Европейската прокуратура би могла да упражни своята компетентност по чл. 22 и чл. 25, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 година за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура, дирекция АФКОС, без ненужно забавяне и без промени в съдържанието на сигнала, го докладва на Европейската прокуратура. За останалите сигнали, извън случаите на т. 7, дирекция АФКОС извършва анализ, оценка и проверки с цел формиране на заключение, дали следва да процедира сигнала към органите на досъдебното производство или КПКОНПИ и до ОЛАФ;
 10. Чрез въвеждане на информация в ИСУН 2020 дирекция АФКОС информира ФНИ за предприетите действия – извършената проверка, направеният анализ, оценка и заключение, уведомяването на Прокуратурата на Република България, Европейската прокуратура или КПКОНПИ, както и за получената от органа по установяване и разследване информация за актуален статус на случая (отказ за образуване на производство, образуване на производство, установяване на конфликт на интереси, прекратяване/спиране на наказателното производство, предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, повдигане на обвинение с обвинителен акт и др.).

При пряко получаване на такава информация в ФНИ същата се изпраща на дирекция АФКОС за въвеждане в ИС за ПВУ.

В ИСУН 2020 се въвежда, актуализира и съхранява цялата информация и се прикачват документи, касаещи образувани преписки по проверки на сигнали. Въвеждат се предприетите действия и корективни мерки от ФНИ. При установяване на измама, конфликт на интереси или корупция в ИСУН 2020 се прикачват актовете на компетентните органи. ДНФ я проследява и взема предвид при подаване на искане за плащане към ЕК.

Досието на сериозната нередност (измама, корупция или конфликт на интереси), създадено от ФНИ в ИСУН 2020 съдържа цялата относима документация, събрана в хода на административната проверка във връзка с конкретен сигнал за нарушение, и задължително включва:

1. получения сигнал и документите към него;
2. документацията по извършената административна проверка, в т. ч. всички писмени доказателства по случая;
3. заключението за наличие на основание за процедиране на сигнала;
4. извадки от одиторски/контролни доклади, когато е приложимо;
5. всякакъв вид кореспонденция, свързана с нарушението, включително относимата кореспонденция с КП;
6. извършените от АФКОС анализ, оценка и проверки, предоставени на ФНИ, както и заключението за процедиране на сигнала към органите на досъдебното производство или КПКОНПИ;
7. информация, свързана с актуален статус на случая, включително действията на правоохранителните органи, със съдебни дела, когато е приложимо, или с относими административни производства, както и издадените актове;
8. информация за предприетите корективни действия – спиране на плащания, отстраняване на лице от изпълнявани задължения, направен самоотвод;
9. друга относима информация.

При наличие или съмнение за връзка на ръководителя на СНД или друг оправомощен от него служител, в чиито отговорности е да процедира сигнала, той се подава към дирекция „Национален фонд“. Когато сигналът касае ръководителят на дирекция „Национален фонд“, то информацията следва да се предаде директно до:

- ресорния за дирекция „Национален фонд“ заместник-министър на финансите, или до министъра на финансите, или до

- директора на дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)” в Министерството на вътрешните работи, или до
- Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) към Европейската комисия.

В случаите, когато сигналът за сериозна нередност касае ръководителя на ДНФ, ръководителя на ФНИ или служител от ДНФ/ФНИ се информира и инспектората в съответното ведомство (Министерството на финансите или МОН).

В случаите на констатирани отклонения извън престъпни състави по смисъла на Наказателния кодекс, ФНИ предприема действия за тяхното отстраняване, с цел същите да не се отразят върху законосъобразното и правилното изпълнение на инвестицията.

6.1.3. Корективни действия при сериозни нередности

ФНИ като участник в СНД на МОН спира плащанията със средства от МВУ към КП при:

1. Повдигнато с обвинителен акт обвинение за извършено престъпление измама или корупция (подкуп), касаещо инвестиция от ПВУ;
2. Установен с акт на компетентния орган - инспектората при съответния първостепенен разпоредител или КПКОНПИ - конфликт на интереси по ЗПКОНПИ;

При установени с влязъл в сила акт на компетентен орган измама, конфликт на интереси или корупция при изпълнението на инвестицията СНД подава незабавно информацията към Дирекция „Национален фонд“, за да може същата да бъде отчетена при подаване на искане за плащане към ЕК.

Спирането на плащанията по инвестицията е пропорционално на отражението, което имат измамата, корупцията или конфликтът на интереси върху него. Ако те касаят основна дейност или засягат значителна част от инвестицията, или ако са свързани с лице собственик на и/или представляващ юридическо лице – КП или физическо лице – КП (има достатъчно данни, че полученото в резултат на извършеното престъпление/нарушение е постъпило в патримониума на това лице, което компрометира изпълнението на инвестицията), се спират плащанията по цялата инвестиция. Ако сериозната нередност засяга само определена обособима част от инвестицията или лицето, участващо в осъществяването на тази нередност, може да бъде отстранено без това да повлияе на изпълнението на инвестицията и това може да бъде обосновано, спира се само съответстващото за изпълнението на обособимата част плащане. Определянето на частта от инвестицията, спрямо която следва да бъде спряно финансирането със средства от МВУ, и обосновката за това, се извършва от ДНФ със съдействието на СНД, когато е приложимо.

Решението се взема въз основа на наличната информацията по инвестицията в ИСУН 2020, заключението на АФКОС (в което не следва да се извършва анализ за пропорционалността на спирането на плащанията) и допълнителни проверки на ДНФ, като се изготвя мотивирана докладна записка до министъра на финансите.

При съмнение за измама, корупция или конфликт на интереси по отношение на длъжностно лице във връзка с изпълняваните от него служебни функции и касаещо изпълнението на инвестиция по ПВУ, лицето се отстранява от извършването на дейности по отношение на тази инвестиция. Отводът се извършва въз основа на докладна записка до ръководителя на администрацията и със заповед на ръководителя на администрацията на основание чл. 64 от ЗПКОНПИ.

Когато участник в процеса по изпълнение и контрол узнае обстоятелства, които могат да го поставят в конфликт на интереси по отношение на инвестиция от ПВУ, той е длъжен да си направи самоотвод от изпълнението на конкретно правомощие или задължение по служба, като уведоми прекия си ръководител с докладна записка (чл. 63, ал. 1 от ЗПКОНПИ).

Когато лице е привлечено като обвиняем за престъпление измама или корупция КПКОНПИ започва проверка, която има за цел да установи дали е значително несъответствие в имуществото на проверяваното лице. В предвидените от закона случаи проверката започва въз основа на уведомление от административнонаказващия орган, когато има административно нарушение, установено с влязъл в сила акт. Във всички други случаи проверката започва въз основа на уведомление от наблюдаващия досъдебното производство или преписката прокурор. Въз основа на резултатите от проверката КПКОНПИ предявява съдебен иск за отнемане в полза на държавата на незаконно придобитото имущество. Съдебното производство започва и продължава независимо от прекратяването на образуваното за престъплението наказателно производство.

Съгласно ЗАНН наказателните постановления и решения на съда, с които са наложени глоби или са присъдени парични обезщетения в полза на държавата, се изпълняват по реда за събиране на държавните вземания. Когато с наказателното постановление или решението на съда е постановено отнемане на вещи в полза на държавата, препис от тях се изпраща на Националната агенция за приходите за изпълнение.

Действия, които се предприемат по отношение на исканията за плащане и докладването на изпълнението на етапите и целите по ПВУ към ЕК:

1. При получен и регистриран сигнал за измама, корупция или конфликт на интереси, образувано досъдебно производство във връзка със съобщение за

извършено престъпление, измама или корупция (подкуп), или проверка за установяване на конфликт на интереси, касаещи инвестиция по ПВУ, но са налице изпълнени етапи и цели по ПВУ, последните се декларират като постигнати от ДНФ към ЕК и се предоставя информация за получените сигнали за сериозни нередности, които касаят тези етапи и цели, и предприетите корективни мерки от националните органи.

2. При установена сериозна нередност (влязло в сила съдебно решение, акт на компетентен орган по ЗПКОНПИ) относно сериозни нередности по инвестиция от ПВУ ДНФ уведомява ЕК за това обстоятелство.

6.1.4. Разследване

В зависимост от естеството на сериозната нередност (измама, корупция или конфликт на интереси) компетентни органи да извършат проверка с цел установяване на престъпление или нарушение и последващо разследване по реда на НПК са:

- **при съмнение за измама, корупция (подкуп) или конфликт на интереси (свързани лица)**, съгласно националното законодателство и Финансовия регламент – **Прокуратурата на Република България и Европейската прокуратура**. При наличие на законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление се образува досъдебно производство по реда на Наказателно процесуалния кодекс с постановление на прокурора. Когато е убеден, че са събрани необходимите доказателства за разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда, прокурорът съставя обвинителен акт и делото се предава на съд;
- **при съмнение за конфликт на интереси по чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество – инспектората при съответния първостепенен разпоредител или КПКОНПИ**. Производството се развива по реда на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, като в предвидените от закона случаи (напр. неподаване на годишна декларация по закона от задължените лица) актовете за установяване на нарушенията и наказателните постановления се издават от инспектората при съответния първостепенен разпоредител. Извън тези случаи актовете за установяване на нарушенията се съставят от определени от председателя на КПКОНПИ длъжностни лица, а наказателните постановления се

издават от председателя на Комисията. КПКОНПИ се произнася по производството за установяване на конфликт на интереси с мотивирано писмено решение, с което може да бъде наложена и глобата.

6.2. Специфични дейности, свързани с проверка за двойно финансиране

ФНИ следи за избягване на двойно финансиране дейностите, които са част от изпълнение на инвестициите, свързани със (1) „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“, (2) „Подкрепа за туининг проекти“ и (3) „Подкрепа за проекти катедри на европейското научно пространство“, финансирани от МВУ.

При провеждането на процедурата за подбор/директно предоставяне и сключване в следствие на договори за финансиране с КП се съблюдават принципите на свободна конкуренция, равнопоставеност, недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност, както и недопускането на двойно финансиране, измама, корупция и конфликт на интереси.

Преди сключването на договори за финансиране членовете на работната група/екипа по договаряне извършват **проверка за наличие/липса на двойно финансиране** по реда, описан в **Глава 3. Предоставяне на средства на крайните получатели.**

В процеса на изпълнение, отчитане и контрол на инвестициите от ГДВ се съблюдават следните мерки за избягване на двойно финансиране дейностите, които са част от инвестицията, финансирана от МВУ.

В първия ФТО, който представят КП към ФНИ, се дава актуална информация за свързани проекти или инвестиции, които КП изпълнява с финансиране от национални източници или други международни програми и инициативи с оглед недопускане на двойно финансиране на дейностите, които са част от инвестицията, финансирана от МВУ, включително демаркация с инвестицията по ПВУ. Във всеки следващ ФТО се дава информация за нови свързани проекти или инвестиции, както и за изменение на съществуващите. Проверките за двойно финансиране се извършват както по отношение на разходите, така и по отношение на инвестициите в тяхната цялост.

По отношение на разходите се извършват проверки на представените разходооправдателни документи относно наличие на задължителните атрибути, съгласно националното законодателство, както и ако е приложимо – наличие на референция към конкретната инвестиция в документа.

По време на изпълнение на инвестицията се извършват следните проверки във връзка с ФТО:

- Проверка за наличие на декларация за липса на двойно финансиране (ако е приложимо);
- Проверка на информацията в информационните системи за програмите от споделено управление (ИСУН и MIS) с цел потвърждаване на предоставената във ФТО информация за проекти по програмите за споделено управление/програмите за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС/ФМ на ЕИП и НФМ. Проверката в тази система включва дали КП е и бенефициент по програмите за споделено управление/програмите за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС и ако е такъв, дали има дейности по съответния проект, сходни или идентични с изпълняваните по инвестицията от ПВУ. В случай на последното се извършва проверка на отчетените по дейността фактури;
- Проверка във Financial Transparency System дали КП по ПВУ е бенефициент на средства по програми, директно управлявани от ЕК или други органи на ЕС. При положителен отговор се изисква допълнителна информация от КП с цел демаркация на изпълняваните по инвестицията и съответния грант или договор дейности. При съмнения за припокриване на дейности ФНИ може да поиска допълнителна информация от отговорната по програмата и съответния грант или договор европейска служба;
- Наличие на адекватна счетоводна система на КП, позволяваща аналитична отчетност/самостоятелен фирмен код за всички трансакции по МВУ, които да позволяват разграничаване на разходите и на финансовите потоци при финансиране от други източници.

Проверката на информацията във ФТО, отнасяща се до свързани проекти, финансирани от източници извън МВУ, цели недопускане на двойно финансиране на дейности. При необходимост се извършват консултации с компетентни структури – дирекция „Централно координационно звено“, дирекция „Държавни разходи“, дирекция „Финанси на общините“ и дирекция „Държавни помощи и реален сектор“ в Министерството на финансите и/или компетентното ресорно министерство/ведомство/организация.

Проверките за двойно финансиране по отношение на разходите, така и по отношение на инвестициите в тяхната цялост се извършват по реда на **Глава 4. Наблюдение и контрол на изпълнението и отчитането на договори за финансиране с КП.**

При установяване на случаи на двойно финансиране, разходът не се финансира със средства от МВУ и/или се изисква неговото възстановяване. Въз основа на сключеното оперативно споразумение между МФ и МОН и Заповед №РД09-3724/29.07.2022 г. съгласно, която ФНИ е определена за участник в СНД на МОН, ФНИ предприема действия за възстановяване на неправомерно изплатени или неправилно използвани суми съгласно приложимото национално законодателство за събиране на вземания и описания ред в СУК на ПВУ. Редът за възстановяване е разписан в **Глава 5. Финансово управление, плащания и счетоводна отчетност.**

В случай че дейностите, за които е установено двойно финансиране, представляват изпълнение на етап или цел, което предстои да бъде отчетено на ЕК, същото не се включва в искането за плащане към комисията.

В случай че дейностите, за които е установено двойно финансиране, представляват изпълнение на етап или цел, отчетени на ЕК на предходен етап, в следващото искане за плащане се представя подробна информация.

6.3. Установяване на пропуски при прилагане на принципа на добро финансово управление

Извън случаите на индикатори за сериозните нередности, чието процедиране е описано по-горе в т.6.1. и т.6.2., когато в рамките на дейностите по наблюдение и контрол ФНИ установи индикатори за нарушения на нормативните актове, които уреждат бюджетната, финансово-стопанската или отчетната дейност, както и възлагането и изпълнението на обществени поръчки от КП - организации и лица по чл. 4 от Закона за държавната финансова инспекция, информацията се процедира към Агенцията за държавна финансова инспекция (АДФИ) за извършване на инспекционна дейност по реда на ЗДФИ, както и за установяване на нарушения по ЗОП. АДФИ извършва финансова инспекция на основание чл. 5, ал. 1, т. 4 от ЗДФИ. За всяко нарушение на ЗОП, установено в рамките на техните проверки на процедури за обществени поръчки при прилагане на предвидените КЛ, което не представлява сериозна нередност и не е процедирано по т.6.1. или т.6.2., ФНИ информира ДНФ за изготвяне и подаване на искане към АДФИ за извършване на финансова инспекция. ФНИ подава информацията към ДНФ в срок до 5 работни дни от приключване на проверката, в резултат на която е установен пропусъкът. По посочения ред се подава и искане за извършване на финансова инспекция от АДФИ в случай, че установен при предварителния контрол пропусък не е отстранен при обявяване на процедурата и е потвърден при последващия контрол. ДНФ информира ИА ОСЕС за сведение относно подадените искания за извършване на финансови инспекции от АДФИ.

При установени административни нарушения и наличие на законови основания финансовите инспектори съставят актове за установяване на административни нарушения, по които административнонаказващият орган издава наказателни постановления за налагане на административно наказание „глоба“ или имуществена санкция. Когато в рамките на финансовата инспекция финансовите инспектори установят противоправно причинени вреди при условията на чл. 21 от ЗДФИ, съставят акт за начет. В хипотезата на умишлено причинена вреда актът за начет се изпраща на Прокуратурата на Република България. АДФИ уведомява ДНФ когато в рамките на своята инспекционна дейност във връзка с инвестиции по ПВУ изпрати сигнал на Прокуратурата.

В зависимост от резултатите на извършената инспекционна дейност директорът на АДФИ или оправомощени от него длъжностни лица предприемат последващи мерки съгласно глава II, раздел IV от ЗДФИ.

В случаите на проверки на възложители на обществени поръчки, които не попадат в обхвата на ЗДФИ и констатирани нарушения на ЗОП/ППЗОП, при наличие на законови основания финансовите инспектори съставят актове за установяване на административни нарушения, по които административнонаказващият орган издава наказателни постановления за налагане на административно наказание „глоба“.

Обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършва по реда на Закона за административните нарушения и наказания, като в тези случаи (които са извън сериозните нередности, чието процедурно е описано по-горе в т.6.1. и т.6.2.) не се спират плащанията по инвестицията със средства от МВУ.

Глава 7. ОДИТ

ФНИ е отговорна за цялостното изпълнение на инвестициите, свързани със (1) „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“, (2) „Подкрепа за туининг проекти“ и (3) „Подкрепа за проекти катедри на европейското научно пространство“ от Национален план за възстановяване и устойчивост, вкл. изпълнява функции по изготвяне и предоставяне на справки, информация и становища по постъпили одитни доклади по отношение на инвестициите. ФНИ осигурява достъп до документи и на мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително ЕК, ЕСП, ОЛАФ и Европейската прокуратура.

7.1. Вътрешен одит

На основание чл. 13, ал. 1, т. 1 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор **Звеното за вътрешен одит, към министъра на образованието и науката осъществява вътрешен одит на ФНИ**, в качеството и на второстепенен разпоредител с бюджет към него.

7.2. Външен одит

Външният одит на ФНИ се осъществява от следните институции:

- Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ - ИА ОСЕС;
- Сметна палата на Република България;
- Европейската сметна палата;
- Възложени от службите на Европейската комисия одитни ангажименти;

7.3. Последващи действия след извършен одит на ФНИ

След получаване на предварителен одитен доклад, главен експерт:

- Координира процеса по изготвяне на отговор по компетентност със останалите служители във ФНИ съгласно констатациите;
- Обобщава информацията за предоставяне на отговор по доклада.

След окончателен одитен доклад главен експерт:

- Помества доклада в споделена, общодостъпна, вътрешна директория „Одити“;
- Въвежда доклада в одитният регистър в Информационната система на Механизма (ИСУН 2020), поддържан от ФНИ;
- Координира подготовката на План за действие по одитните препоръки, който включва мерки за изпълнение на препоръките, с конкретни срокове и отговорни служители по всяка препоръка. Планът се одобрява от управителя на ФНИ.
- Главен експерт следи за изпълнението в срок на одитните препоръки, обобщава информацията за предприетите действия и подготвя изпращането на отчет за изпълнението на одитните препоръки до одитиращата организация.

Глава 8. ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ

Съгласно изискванията на частта „Информация, комуникация и публичност“ от Регламент (ЕС) 2021/ 241 инвестициите, получили финансиране по Механизма в периода 2021 – 2026 г. и включени в ПВУ, е необходимо да бъдат популяризираны. Целта е да се

постигне информираност на широката общественост относно процеса на изпълнение на всяка реформа и инвестиция, заложена в ПВУ.

Общата цел е свързана с популяризиране на ролята на ПВУ като механизъм за икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията и изграждане и поддържане на високо обществено доверие към процесите по изпълнение и управление на Плана;

Специфични цели:

- Популяризиране и осигуряване на максимална прозрачност на процеса на управление и изпълнение на инвестициите (1) „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“, (2) „Подкрепа за туининг проекти“ и (3) „Подкрепа за проекти катедри на европейското научно пространство“;
- Информирание на потенциалните крайни получатели за възможностите за финансиране по инвестициите (1) „Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България“, (2) „Подкрепа за туининг проекти“ и (3) „Подкрепа за проекти катедри на европейското научно пространство“;

Целеви групи:

Популяризирането на мерките ще се осъществява с дейности по комуникация и информация с цел достигане на всяка една от следните основни целеви групи:

- Широка общественост – всички граждани на национално и регионално равнище;
- Потенциални крайни получатели;
- Медиатори/разпространители на информация.

Комуникационните дейности ще се изпълняват при спазването на следните основни принципи:

- Равнопоставеност – изпълнението на мерките за информация и комуникация трябва да осигури равен достъп до информация както на всички заинтересовани страни, така и на широката общественост като цяло.
- Навременност – всички мерки за информация и комуникация ще бъдат планирани и изпълнени с оглед своевременното задоволяване на идентифицираните нужди на целевите групи.
- Адаптивност – всички мерки за информация и комуникация ще бъдат съобразени със специфичните особености както на целевите групи, така и на конкретната ситуация, в която се изпълняват.

- Партньорство – всички мерки ще се изпълняват във взаимодействие с всички заинтересовани страни, с неправителствените организации и сдружения и медии.
- Прозрачност – предоставяне на информация за изпълнението на мерките по информираност и публичност, съгласно националното законодателство.

Всички дейности по комуникация и публичност ще бъдат предварително координирани с МОН.

Всички дейности по комуникация на ПВУ ще осигуряват единна визуална идентичност, а именно използване на емблемата на ЕС и слогана: „Финансиран от Европейския съюз – следващо поколение ЕС“.